

letnik XCVIII - leto 1996

3

SLOVENSKI ČEBELAR

leto 1873 - pričetek periodičnega čebelarskega tiska na slovenskem

ISSN 0350-4607

SLOVENSKI ČEBELAR

Št. 3
1. marec 1996
letnik XCVIII

glasilo čebelarских organizacij slovenije

v s e b i n a

c o n t e n t s

Marjeta Sušnik: Še nekaj o prehrani čebel	65
Janez Brvar: Čebelarjeva opravila v marcu	66
Mira Jenko-Rogelj: Veterinarski nasvet za marec	69

BOLEZNI ČEBEL

Aleš Gregorc: Nosemavost – Vzrok za gospodarsko škodo	70
---	----

VZREJA MATIC

Janez Pokljukar: Buckfast čebela – čebela prihodnosti?	71
Milan Meglič: Obisk rojstnega kraja čebele Buckfast	74
Janez Mihelič: Pripis k članku	78

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

Pavle Zaletel: Medena bera je ali jo ni?	79
Drago Goručan: Obvestilo čebelarjem Celjske regije	80

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Franc Rupar: Občni zbor ČD Škofja Loka – Ob 90-letnici ustanovitve	81
Viktor Kladnik: Z varozo je kot s koloradskim hroščem	83
Drago Jovič: Uspešni Bistriški čebelarji	84
Lina in Dušan Frank: Delček aktivnosti ČD Ilirska Bistrica	85
Bogomir Abrahamsberg: Devetdesetletnica čebelarja Franceta Gradišarja	87
ZČS: Čestitka Stanetu Miheliču ob 90-letnici	89

V SPOMIN OBVESTILA MALI OGLASI

Marjeta Sušnik: Something about Feeding bees	65
Janez Brvar: The Apiarists Occupation in March	66
Mira Jenko Rogelj: The veterinari Advice for March	69

BEE DISEASES

Aleš Gregorc: Nosema disease is important for economic damage in beehives	70
---	----

REARING BEE QUEENS

Janez Pokljukar: Buckfast Bee – Bee of the future	71
Milan Meglič: A visit to native land of Buckfast Bee	74

FROM THE EXPERIENCE OF OUR APIARISTS

Pavle Zaletel: Honeydew is or isn't?	79
Drago Goručan: Information for beekeeper from Celje region	80

FROM THE LIFE OF THE SOCIETYS

Franc Rupar: 90 Years of Beekeepers socety in Škofja Loka	81
Viktor Kladnik: Var a d sease is like plant parasites	83
Drago Jovič: A secsesful beekeepers from Slovenska Bistrica	84
Lina in Dušan Frank: A part of activity beekeepers Soc ety in Ilirska Bistrica	85
Bogomir Abrahamsberg: 90 Years of Franc Gradišar	87
Janez Mihelič: Congratulationto 90 Years to Stane Mihelič	89

IN MEMORIAM SMALL ADS NOTICES

Slika na naslovnici:

Spomladansko prebujanje narave. Foto: M. Debelak

Čebelnjak na Pohorju v snegu. Foto: Janez Brvar

ŠE NEKAJ O PREHRANI ČEBEL MARJETA SUŠNIK

Znano je, da ne more kopičiti ogljikovih hidratov v svojem organizmu. Zato njene zaloge hrane zadostujejo le za nekaj ur. Če ji primanjkuje hrane, ni zmožna leteti in umre. Takoj ko najde hrano, pa postane spet dejavna. Tako čebela ob paši nagonsko nabira medicino in jo hrani v satju za brezpašne dni, torej za rezervo. Ko čebelar ta rezervni med iztoči, mora čebelam nadomestiti hrano s sladkorjem. V ta namen uporablja sladkorni sirup in sladkorno pogačo. Žal v naših razmerah pripravljamo le sladkorno (saharozno), največ 60-odstotno raztopino, in sladkorne pogače iz mletega sladkorja z različnimi dodatki.

Cot smo že brali v Čebelarju, so za življenje čebel zelo pomembni nekateri sladkorji:

Enostavni sladkorji:

V medu je 38 – 42 odstotkov sadnega sladkorja - fruktoze in 30 - 32 odstotkov grozdnega sladkorja - glukoze.

Sestavljeni sladkorji:

– Saharoza – trsni in pesni sladkor – od 6 do 7,5 odstotka;

– melecitoza je navzoča v gozdni mani, povzroča pa kristalizacijo in s tem tako imenovani cementni med;

– dekstrin (škrobni sladkor) – v svetlem medu ga je od 0,5 – 1 odstotek, v temnem pa ga je več; sestavljen je iz molekul glukoze;

– dekstran, sestavljen iz molekul glukoze;

– levan – pri okužbi sladkornega sirupa z bakterijami pogosto nastane lepljiva snov, imenovana levan ali dekstran, ki je čebele ne morejo razgraditi v enostavne sladkorje, v glukozo in fruktozo;

– škrob – najdemo ga v pelodnih zrnih;

– celuloza;

– inulin.

Kot je znano, imajo čebele v svojem telesu zelo aktiven encim, imenovan invertaza. Pomemben je za razgradnjo sestavljenih sladkorjev v enostavne, s tem pa tudi za dozorevanje medu.

Invertazo najdemo tudi v medicini, mani in pelodu. Zato lahko čebela razgradi sladkor iz pese ali trsa v glukozo in fruktozo. Ta proces imenujemo INVERTIRANJE. Zaradi povečanja količine invertnega sladkorja v medu se poveča topnost sladkorjev, to pa prepreči kristalizacijo medu. V daljšem obdobju čebele prav tako lahko predelajo dekstrin in škrob. Ugotovitve kažejo, da je življenjska doba čebele, ki jo hranimo s sladkorjem, veliko krajša, kot če jo krmimo s hrano, izdelano po posebnem postopku in s posebno sestavo, imenovano API INVERT. Izdelal jo je koncern SUDZUCKER v Nemčiji, gre pa za mešanico saharoze, glukoze in fruktoze. To se posebej kaže spomladi, saj je čistilni izlet čebel precej lažji. Poleg invertnega sirupa lahko pripravimo tudi invertno pogačo. Ta je posebej pomembna za spomladansko dražilno krmljenje in za brezpašno poletno obdobje, saj vemo, da je pogača za čebelo tudi rezerva in jo uporabi le, kadar zunanaj ni paše. Za obe obliki hrane moramo imeti najbolj kakovosten sladkor, kajti le z zdravo in primerno pripravljeno hrano (mešanico saharoze, glukoze in fruktoze), dosežemo z invertiranjem, dobimo zdrave in močne čebele. Okolje (onesnaženost) jim že tako ni najbolj naklonjeno, z neprimerno hrano, kakršen je po skladiščnih pome-

ten sladkor, pa jim delamo kaj slabo uslugo. Mislim, da si čebele za svojo prihodnost in kot nadomestilo za odvzeti med zaslužijo kakovostno hrano.

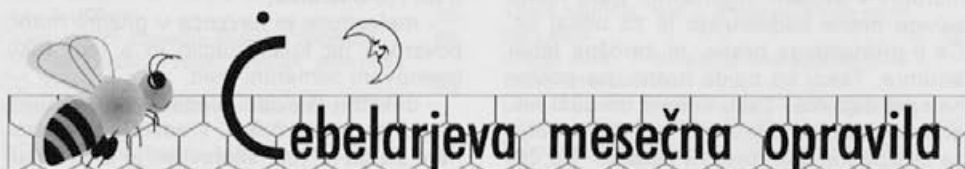
Kot rečeno, je dražilno krmljenje ob slabih pašnih razmerah enako pomembno kot jesensko krmljenje, saj močne družine bolje prezimimo, spomladi pa vzredijo številne čebele, ki bodo bogato izrabile spomladansko in poletno pašo.

Pa še nekaj o invertnih pogačah:

Invertna pogača je pripravljena iz zmletga prečiščenega sladkorja, z dodanim encimom, narejena pa je po posebnem postopku. Po sestavi je to mešanica saharoze, glukoze in fruktoze – tako, da so mikrokristali saharoze obdani z ovojem invertnega sirupa. Invertni sirup preprečuje, da bi se invertna pogača strdila, tako da ostane ves čas mehka. Takšna pogača je mikrobiološko neoporečna.

Velikost mikrokristalnih delcev saharoze ne sme biti večja od 10 mikronov (1/100 mm), kajti čebele jih praviloma požirajo in le izjemoma topijo (če so večji), to pa je neprimerno težje in bolj obremenjujoče. Zato je mletje saharoze zelo pomembna stvar, kajti delci sladkorja v prahu so občutno večji in zato neprimerni za čebeljo pogačo.

Privoščimo čebelarjem najboljše!

ČEBELARJEVA OPRAVILA V MARCU JANEZ BRVAR

Mesec marec s svojo zadnjo tretjino že stopa v koledarsko pomlad. Zato je to tudi mesec prvih čebelarjevih posegov v panj. Pri teh naših čebelarskih opravilih naj nam bo osnovno vodilo, da po panju ne brskamo, če to ni nujno potrebno. Opravili bomo le tista dela, ki jih za normalen razvoj družine moramo opraviti v tem mesecu.

Čebelar, ki si je ob zadnjem čistilnem izletu zapisal opažanja za posamezno

družino, bo seveda najprej pogledal družine s seznama sumljivih, pa tudi drugih ne sme pustiti samovoljnemu razvoju.

Čebele žene po prvi pomladanski trebitvi k delu nagon po razmnoževanju. Zato je pomembno, da čebelar s svojimi posegi to delo še pospeši. Nema lokrat se namreč zgodi, da čebelar v želji po pomoči čebelarjem s svojim neznanjem ali preveliko neučakanostjo nehoti zavre ta naravni nagon.

Poglavitni cilj našega dela pri čebelah mora biti pomagati vsem dobrim družinam, da se bodo do glavne paše kar najbolj razvile. Za dosego tega je več načinov in teorij. Neizpodbitno pa je, da mora biti družina zdrava, dovolj živalna po prezimitvi, da mora imeti za svoj nemoten razvoj dovolj zdrave in kakovostne hrane ter toplo, suho in še vedno mirno bivališče, kot temelj pa mlado in dobro matico.

Za prvi temeljitejši spomladanski pregled družin si bomo izbrali miren, topel in sončen dan, vremenska napoved pa naj bo ugodna vsaj še prihodnjih nekaj dni. Ob posegu v družino porušimo čebelji red v panju. Ob morebitni hitri ohladitvi namreč čebele ne bi imele dovolj časa za vnovično ureditev gnezda, to pa bi lahko imelo negativne posledice za družino.

Pregled moramo začeti premišljeno in pripravljeno, tako da bomo v kar najkrajšem času lahko z najnujnejšimi posegi postorili, kar je potrebno.

Poglavitni cilji prvega spomladanskega pregleda so:

– **Ugotoviti in zagotoviti dovoljšnjo količino kakovostne hrane.**

Zdaj je v panju na treh ali štirih satih za velikost dlani ali več zalege. Mesečna poraba hrane se poveča na 2 do 3 kg. Če je v panju manj kot 5 do 6 kg hrane, jo bomo dodali. To najbolje storimo z vstavitvijo za to pripravljenih in ogretyh medenih satov. Če v panju opazimo premajhno količino cvetnega prahu, bomo ob rob gnezda dodali obnožinski sat.

– **Ugotoviti moč družine.** V čebelnjaku ne sme biti oslabele družine. Takšno družino, če je zdrava, priključimo k močnejši družini. **Nikdar ne združujemo dveh slabih ali obolelih družin!** Z njimi bomo imeli večino sezone veliko dela, a nobene koristi.

– **Pregled zalege:** raztresena zalega kaže, da je matica slaba in da jo bo treba menjati.

– **Pregled zdravstvenega stanja zalege in čebel.** O svojih sumih se bomo pogovorili z veterinarskim svetovalcem in predpisal nam bo način zdravljenja.

Krivulja živalnosti ta mesec še vedno upada. Izravna se šele okrog 20. marca,

dvisno pač od vremenskih in podnebnih razmer. To so verjetno poznali že tudi naši predniki, saj še vedno velja stara rečenica, da pred Jožefovim, to je 19. marca, ni dobro posegati v panj. Če poznamo zakonitosti biološkega razvoja čebel spomladi, bomo lahko ugotovili, da je zelo pomembno prezimljene čebele čim dlje ohranjati pri življenju. Še posebej je to pomembno, dokler se krivulja živalnosti ne začne dvigovati. Za našo sivo kranjsko čebelo je značilno, da v povprečnih vremenskih razmerah ta krivulja pada do 15. marca, ko doseže indeks 100 (kolikor jih odmre, toliko je mladih). Od tedaj se indeks hitro povečuje, saj je v začetku aprila že 168, vrhunec pa doseže v začetku junija in je kar 443,4. Indeks živalnosti potem postopno upada.

Marca je pomembno, da čebelar čim dlje ohranja pri življenju zimske čebele in da pripomore k hitremu dvigu živalnosti. S svojim delom bomo poskrbeli, da bodo stare čebele živele dlje ter oskrbovale mladi čebelji rod z obilo cvetnega prahu in medicinske oziroma novega medu. Poskrbimo za njihovo zdravje in tudi v panju lahko postorimo marsikatero delo namesto njih, tako da jim s tem podaljšujemo življenje:

– podnice bomo očistili drobirja in mrtvic;

– preprečili bomo preveliko vlažnost, zamenjali ali posušili blazine;

Marca so jutra lahko še zelo hladna, zato morajo biti družine čim bolj zapažene. Foto: Jančec

– poskrbeli bomo za napajalnike, saj vemo, da čebele ne nosijo vode za zalogo, tako kot med, temveč je to sprotno opravilo najprej prezimljenih čebel, nato pa čebel, starih od 14 do 21 dni. Pri tem opravilu se čebele zelo izčrpavajo, marsikatera pade v bližnjo mlakužo, pa tudi hladne spomladanske sapice opravijo svoje.

V bližini čebelnjaka bomo v zavetju ta mesec čebelam pripravili stalni napajalnik, bodisi s tekočo ali stoječo vodo. Poglavitno je, da vode nikoli ne zmanjka in da se napajalnik ne okuži. Vodi lahko dodamo 2 odstotka kuhinjske soli. To vodo čebele radi pijejo, tako da jih na ta način lažje odvrnemo od različnih nezdravih virov vode: mlak, luž, gnojišč ali celo od nabiranja strupene rose v škropljenih sadovnjakih in na poljih.

Druga polovica marca je čas, ko čebele lahko začnemo dražilno krmiti. Krmimo tako, da so pašne čebele čim manj obremenjene, da jih čim dlje ohranimo pri življenju in da čim prej dosežemo razvojni vrhunec.

Poznamo več načinov dražilnega krmljenja:

- s pogačami, sladkornim testom oz.
- z medeno, sladkorno ali medeno-sladkorno raztopino.

Pri tem pa velja razmisliti o gospodarnosti, času in možnostih.

Če imamo čebele na domačem dvorišču, v zalogi pa zdrav med, si bomo lahko privoščili eno od raztopin. Čebelam jo dodajamo nekoliko ogreto, in sicer vsak drug dan po 1/2 litra.

Če pa imamo čebele daleč stran od doma, bi bilo tako pokladanje predrago in tudi časa zanj verjetno ne bi vedno imeli. V tem primeru bomo raje uporabili pogače ali sladkorno testo. Najbolje jih je položiti nad gnezdo, kjer je dovolj toplote in vlage, čebele pa hrano nemoteno jemljejo ob vsakem času. Če to ni mogoče, jih položimo ob gnezdu ali za gnezdom, nikakor pa ne pod gnezdo. Tam se hrana lahko onesnaži z iztrebki, izbruhne celo samookužba, pri oslabilih družinah pa se lahko pojavi celo ropanje.

V družini mora biti dovolj velika osnovna zaloga hrane, sicer ni učinkovito nobeno dražilno krmljenje za zalego.

Sam imam svoje čebele zazimljene 10 km od domače hiše, zato za dražilno krmljenje uporabljam izključno pogače. Pripravljam jih kar sam. Delam jih po receptu, opisanem v Slovenskem čebelarju (leto 1989, št. 9, str. 263). Pogač ne dajem v vrečke, ampak v pitalno korito, narejeno prav za ta namen. Vanj gre 3 kg pogače. To korito je neke vrste izboljšana različica Francičevega pitalnika, med krmljenjem pa ga namestim namesto plodiščnega okenca. Čebele prezimujem povečini samo v plodišču. Isti pitalnik (korito) uporabljam tudi ob brezpašnih obdobjih in jesenski obnovi družin. **Pogačam ne dodajam zdravila.** Vsa zdravila za čebelje bolezni so uporabna le določen čas, seveda ob pravilnem načinu shranjevanja. **Najpomembnejše pa je, da čebele ob zdravljenju v določenem času dobijo določeno količino zdravil.** V tem primeru je uspeh zanesljiv. V pogači to doziranje ni mogoče, zato zdravila proti noseči in poapneli zalegi dajem tako, kot je predpisano. Sicer pa to področje raje prepuščam veterinarsko-svetovalni službi, ki je zato tudi pristojna.

Opozorilo čebelarjem!

Marca čebele že dokaj redno izletavajo, zato je treba iz žrel odstraniti ovire za rove in morebitna senčila. Vse to bi zdaj čebele pri izletavanju po nepotrebnem oviralo.

Še vedno pa temperature lahko hitro padejo. Za uspešen in zdrav razvoj družin je še kako potrebna toplota, zato naj panji še ostanejo toplo odeti in suhi. Zato da bi potešili našo radovednost, jih ne bomo odpirali, odprli jih bomo le takrat, če je potreben nujen poseg v družino!

Naše zadovoljstvo po opravljenem prvem pregledu je vsekakor odvisno od tega, s koliko znanja in skrbnosti smo čebele pripravili na zimo oziroma jih zazimili. Veliko ali majhno zadovoljstvo nam naj bo v poduk, kako bomo ravnali prihodnjo jesen. Zdaj pa lahko tudi ugotovimo, koliko znamo oziroma ne znamo opravljati svojega dela.

VETERINARSKI NASVETI ZA MAREC

Če v bližini čebelnjaka še nimamo urejenega napajalnika, ga moramo v zavetni legi v bližini postaviti takoj. Več ko je bilo izletnih dni, toliko teže se čebele navadijo nanj, zato si pomagamo z medom. Na žejo v čebelji družini nas opozarjajo kristali medu med drobirjem, številne mrtvice pri žrelu pa nas opozarjajo, da družina trpi za lakoto.

Za opazovanje čebel ob zimskih in zgodnjespomladanskih izletih si mora čebelar vzeti več časa.

Opazuje naj jih več dni zapored, saj bo le tako dobil pravo sliko o razmerah v svojem čebelnjaku. Na podlagi vedenja čebel na panjski bradi in poletov čebel v okolici čebelnjaka lahko sklepa o zdravstvenem stanju posamezne čebelje družine.

Prvi kazalec grižavosti ali celo nosečnosti družin je trebljenje čebel na bradi panja. Če so panjske brade in dolgoletne deske zelo onesnažene, pošljite mrtvice v pregled za nosečnost ali pokličite veterinarja, ker se bo bolezen brez vaše pomoči razbohotila in vso pomlad ogrožala razvoj družine.

Z raztelesenjem zdrave čebele ugotovite rumenkasto rjavo obarvano srednje črevo z lepo vidnimi mišičnimi zožitvami črevesa. Črevo nosečave čebele je belkaste barve, oteklo, mehke konsistence z neizrazitimi zažemki. Mikrosporidije, ki poškodujejo črevo, ugotovimo samo z mikroskopom, in to najmanj s 100-kratno povečavo, za diagnosticiranje bolezni pa je predpisana 200-kratna povečava.

Bolezni brez uporabe učinkovitega antibiotika fumagilina ne moremo odpraviti, odmerek zdravila in celoten postopek zdravljenja pa sta odvisna od stopnje okužbe. Če je ob pregledu čebel iz večine panjev ugotovljena srednje huda ali huda okužba, je treba panje razkužiti in zagotoviti higienski napajalnik.

– Ob hladnem vremenu moramo pustiti čebele pri miru, saj bi zaradi vznemirjenja začele uživati prevelike količine hrane.

– Pred vsakim zdravljenjem huje prizadetih družin jih je treba preseliti v razkužene panje z razkuženim satjem.

– Manj prizadete družine zdravimo ob prevešanju zaleženih satov. Za zdravljenje uporabljamo: nozemavet (heksametilente-tramin), nozucid (jod in kalijev jodid), fumigilin DCH in fumidil B (fumigalin). **Fumafilin** uničuje le razvojne oblike praživali *Noseme apis* v čebelnem črevesu. Zato je zdravlilo priporočljivo pokladati toliko časa, dokler se iz okuženega satja ne izvali preseljena zalega. S takim zdravljenjem preprečujemo vdor zajedavca v črevesne celice mladih čebel. Kadar sumite, da so čebele zbolele za to boleznijo, pokličite krajevnega veterinarja z Veterinarskega zavoda Slovenije, da vam bo svetoval najustreznejšo obliko zdravljenja.

Kadar se čebele gibljejo le po bradi panja, se tam iztrebijo in vračajo v panj, je zelo verjetno, da je družina obolela za **pršičavostjo**. Večina čebel pri poskusu vzleta z brade panja pade pred čebelnjak in se skuša vrniti nazaj v panj. Posamezni primeri pršičavih družin se še vedno pojavljajo vsako leto, ker fluvalinatni pripravki proti tej bolezni niso učinkoviti. Sicer pa ste ob vsakem opažanju nepravilnega gibanja čebel dolžni o tem obvestiti veterinarja specialista za zdravstveno varstvo čebel. Ta bo pregledal čebele in ob morebitni potrditvi diagnoze pomagal pri zdravljenju bolezni.

Zavedati se moramo pomembnosti spomladanskega zdravljenja čebel proti **varoz**. Vse varoe, ki ob tem ostanejo, se vso sezono pospešeno razmnožujejo, predvsem v trotoviski zalegi, če je ne odstranjujemo.

Če smo jeseni vestno zdravili čebelje družine proti varoz in če v bližini ni drugih čebelnjakov ali če čebel niste prevažali, priporočamo pred spomladanskim zdravljenjem testni pregled, na podlagi katerega ugotovimo potrebnost zdravljenja. Lahko pa spremljamo tudi naravno odpadanje varoj. Če po naravni poti odpade več

kot ena varoa na dan, čebelarom konec marca vstavimo katerega od fluvalinatnih pripravkov, seveda, če nam to dovoljujejo vremenske razmere. Če pozimi nismo uporabljali katerega od sistemskih zdravil proti varozi, kot sta apitol in perizin, čebel pa nismo zdravili niti jeseni, moramo zgodaj spomladi obvezno vstaviti sredstvo za zatiranje varoze. Če so razmere kritične, lahko marca uporabimo katerega od omenjenih sistemov, vendar moramo pri tem računati na šesttedensko karento za vse čebelje pridelke. Med dajanjem zdravil mora biti zunanja temperatura višja od 5 stopinj Celzija. Še vedno je učinkovita tudi uporaba dimnih sredstev na podlagi amitraza ali brompropilata, vendar le, če zunanja temperatura ob dimljenju ne pade pod 8 stopinj Celzija.

V začetku marca imamo vsaj v petini panjev še čas pripraviti testne podložke oziroma lovilce varoj. Če pa se boste odločili za uporabo katere od naravnih snovi (predvsem na podlagi timola, delno tudi nižje koncentracije amitraza in ob morebitnem pojavljanju odpornosti na fluvalinat), ki varoo samo ohromijo, morajo biti lovci varoje nameščeni v vseh panjih. Mreže za lovljenje varoj na dnu panjev ali vazelinske podloge priporočamo tudi zaradi znanega naključnega odpada 30–40 odstotkov varoj, ki zlezajo iz celic. Vazelinska podloga pod mrežo v vsakem primeru odpadlim varoam preprečuje vrnitev na čebele.

Več o drugih možnostih zatiranja varoze bomo pisali v 4. številki Slovenskega čebelarja. **Veterinarski zavod Slovenije**
mag. Mira Jenko-Rogelj, dr. vet. med.

NOSEMAVOST – VZROK ZA GOSPODARSKO ŠKODO

dr. ALEŠ GREGORC

Naslov: A. Gregorc, dr. vet. med., Veterinarska fakulteta v Ljubljani

Nosemavost je razširjena bolezen čebeljih družin. Poznajo jo v vseh čebelarstvu razvitih okoljih. Obolevajo čebele delavke, matice in troti. Spore praživali *Nosema apis* pridejo v čebelje telo skozi ustno odprtino, preidejo medeni želodček in se naselijo v epitelni celici srednjega črevesja. Prizadeta je prebava. Zmanjšana encimska aktivnost prebavil in slabša izraba hranilnih snovi se odražata v zmanjšani biološki aktivnosti in krajšem življenju nosema-ve čebele.

Nosemavost povzroča v čebelarstvu veliko gospodarsko škodo. Njena posledica je zmanjšan obseg zalege, zaradi česar je upočasnen razvoj čebeljih družin. Nosemave čebele živijo 10 – 40 odstotkov manj časa kot neokužene. Okužene čebelje družine pridelajo tudi manjšo količino

čebeljih pridelkov. Posledici okužbe različne stopnje sta tudi slabše prezimovanje čebeljih družin in preleganje matic.

V vzrejališču je posledica okužbe z *N. apis* tudi vzreja manj kakovostnih matic. Okužene matice po nekaj tednih povzročijo tudi odmrejo. Če je okužba zelo huda, je treba vzrejališče tudi začasno zapreti.

Glede na pogosto pojavljanje nosemavosti v prevoznih čebelnjakih in v vzrejališčih matic, priporočamo večkratni preventivni pregled čebel delavk. Ti pregledi so mogoči v registriranih veterinarskih laboratorijih v Sloveniji, ki delujejo v okviru Veterinarskega zavoda Slovenije, pa tudi na Veterinarski fakulteti v Ljubljani dokaj hitro opravijo pregled čebel delavk na nosemavost. Čeprav je cena preiskave na videz visoka, pa dajo rezultati čebelarju natančno sliko stanja v čebeljih družinah in tudi informacijo o potrebnih ukrepih. Tako se lahko izognemo nepotrebnemu

preventivnemu dajanju zdravil. Če pa je to resnično potrebno, jih čebelarje družine dobijo pravi čas in s tem se izognemo izgubi dela pridelka, čeprav tega velikokrat očitno niti ne zaznamo.

Odvzem vzorca čebel za pregled na nosemavost

V večini primerov je za odvzem vzorca čebel pooblaščen veterinar. Če pa vzorec čebel delavk za pregled na nosemavost odvajamo sami, je dobro vedeti, da nam največ povedo rezultati pregleda odraslih izletnih čebel. Zato je najprimerneje, da iz vsakega panja nabereimo 10 izletnih čebel, nato pa jih združujemo glede na želeno število pregledanih družin.

Mrtvice niso reprezentančni vzorec za določanje stanja nosemavosti v družini. Mrtve čebele na podnici panja ali celo pred čebeljakom velikokrat kažejo na stanje, kakršno je bilo pred več tedni. Opravljeni poskusi so pokazali, da mlade enodnevnice čebele niso bile okužene z *N. apis*, stopnja okužbe pa se je povečevala s starostjo čebel. Zato imajo pri prenosu povzročitelja bolezni, predvsem iz okolice oziroma med družinami, odločilno vlogo odrasle čebele. Stanje okuženosti čebelje družine z *N. apis* se v kratkem časovnem obdobju, predvsem spomladi in zgodaj

poleti, v naših pašnih in podnebnih razmerah lahko hitro spreminja. To je tudi najpomembnejši razlog, da potrebujemo sprotne rezultate preiskave na nosemavost, in to v obdobju odvzema vzorca čebel. Prav to pa nam omogoča pregled nekaj žrtvovanih odraslih, izletnih čebel.

Za pregled matice na nosemavost pa nam te ni treba žrtvovati. Pregled iztrebkov matice nam da točno sliko njene okuženosti. Opozoriti pa velja, da je pri sprotnem zmanjševanju okuženosti čebel delavk manjša tudi možnost okužbe matice.

Sklep

Pomemben sestavni del ekonomike čebelarjenja je tudi spremljanje zdravstvene stanja čebeljih družin v čebelarstvu. Med boleznimi, ki vplivajo na pridobitnost, vsekakor spada nosemavost.

Pri nosemavosti in drugih boleznih moramo upoštevati:

- izdatke za diagnostiko oziroma laboratorijske preglede in morebiti potreben nakup zdravil ter

- gospodarsko škodo, ki se kaže v slabše razvitih družinah in v manjši količini čebeljih pridelkov ter slabši kakovosti vzrejenih matic, če nismo opravili pregledov in potrebnega zdravljenja.

ČEBELA BUCKFAST – ČEBELA PRIHODNOSTI?

Dr. JANEZ POKLUKAR

Anatomija nastanka čebele buckfast

Pred letom 1920 je bilo stanje v angleškem čebelarstvu kritično. Številni čebelarji so iskali možnosti in načine škode, ki jo je povzročila čebelja pršica. To je tudi čas, ko je ambiciozni benediktinski brat Adam Kehrle z vso ljubeznijo vzrejal in odbiral čebele na vrtu samostana v Buckfastu. Naključno iskanje za boljšo in odpornejšo čebelo ga je vodilo k izvajanju poskusov vnašanja tujih čebeljih pasem. V enemu od takih poskusov je domače angleške roduve temne čebele *Apis mellifera mellifera* križal z italijansko čebelo *A. m. ligustica*.

ca. Leta 1940 je v glavni samostanski selekcijski rod čebel uvedel čebele, ki so izvirale iz nekega medpasemskega križanja čebel v Franciji v tridesetih letih. Leta 1960 je v selekcionirano populacijo uvedel grško linijo čebel.

Poleg glavne linije čebele buckfast so v samostanskem čebelarstvu vselej preizkušali določeno število linij različnih pasem čebel v čisti reji. Vse te linije so stalno testirali in ugotavljali, ali so primerne za vključitev v osnovno linijo. Testi so vselej trajali vsaj deset let. Samo v zgoraj opisanih dveh primerih so se odločili, da

so čebele primerne za obogatitev osnovne linije. Ugotovili so, da je za uspešno vključitev nove linije čebel v osnovno selekcijo potrebno vsaj sedem let trdega in natančnega dela. Pred nekaj leti je brat Adam potoval celo na Kilimandžaro v Afriki in tam zbiral vzorce tamkajšnje čebele *A. m. monticola*.

Prvi pogoj za vsako resno delo pri ustvarjanju novih linij čebel s povratnim križanjem različnih linij in pasem čebel je seveda dobro poznavanje vseh čebeljih pasem. Pri tem je brat Adam zagotovo svojevrstna posebnost v svetovnem merilu. Med drugim je med svojimi potovanji zašel tudi v Slovenijo. Ugotovil je, da ima vsaka linija in pasma čebel svoje dobre, pa tudi slabe lastnosti, ki so večinoma rezultat posebnih vplivov okolja, v katerem določena čebela živi, in delno tudi rezultat načina čebelarjenja v tistih krajih. Brat Adam se je šele po skrbnem opazovanju določenih čebel odločil, da jih bo vzel domov na preizkušnjo.

Sistem selekcijskega dela je bil v samostanu skrbno načrtovan in je potekal v več ločenih delovnih postopkih:

- preizkus tujih linij in pasem čebel v čisti liniji;
- poskusna križanja tujih linij in pasem čebel s čebelo buckfast;
- uvajanje najugodnejših kombinacij, oziroma genov v osnovno populacijo čebele buckfast.

S tem pa seveda končni cilj še zdaleč ni bil dosežen. Osnovna populacija čebele buckfast je bila neprestano v postopku zelo ostre selekcije in izboljševanja proizvodnih in morfoloških lastnosti. Takoj po izvalitvi so vsako matico skrbno pregledali, določili njene vidne telesne mere in barvo. Na podlagi subjektivne presoje so izločili in uničili 80 odstotkov matic. Izhajali so iz izkušnje, da je določena barva matice v tesni povezavi s pomembnimi proizvodnimi lastnostmi čebel, kot je proizvodnja medu, vedenjske lastnosti čebel, odpornost na bolezni itd.

Dvajset odstotkov matic so vstavili v plemenilčke in naravno oplemenili. Vse uspešno oplojene matice so potem skrbno opazovali. Čez določen čas so se odlo-

čili, ali so matice primerne za vključitev v osnovno selekcijsko populacijo ali pa so primerne le kot pridobitne matice. V več generacijah jim je tako uspelo utrditi določene lastnosti čebele buckfast, predvsem nadpovprečno proizvodnjo medu, mirnost čebel in nerojivost.

Čebela je zaslovela kot zelo primerna za čebelarjenje v poklicnih čebelarstvih.

Kakšna je čebela buckfast?

Dolgo časa je veljalo, da ima buckfaška čebela delavka prva dva zadkova obročka obarvana rumeno, troti so obarvani temno. Po sedemdesetih letih so dopustili tudi pojav določenega deleža svetlih trotov. Matica zaleže spomladi močne čebelje družine, ki preidejo v rojilno razporejenost šele konec junija. S tem lahko v polnosti izkoristijo vse pomladanske paše. Po navedah brata Adama je čebela zelo primerna za čebelarjenje v kontinentalni atlantski klimi zahodne Evrope, v Sredozemlju in južnih območjih srednje Evrope pa je manj uspešna. Nepoučen čebelar jo na prvi pogled zlahka zamenja z italijansko čebelo.

Položaj čebele buckfast v modernem čebelarstvu

V sedemdesetih letih se je po svetu razširila novica o selekciji nove vrste čebel, zelo primerne za čebelarjenje v poklicnih čebelarstvih. Nekateri čebelarji so novo vrsto imenovali čebelo buckfast hitro vzljubili in postali njeni vroči zagovorniki. Na drugi strani pa se je okrepil tudi tabor čebelarjev, ki je zagovarjal čebelarjenje z že prej obstoječimi pasmami čebel. Tako imamo predvsem v Nemčiji danes dva ostro ločena tabora rejcev buckfaške in rejcev kranjske čebele. V drugih deželah pa povečini ni bilo tako ostre delitve med rejci posameznih pasem. V nordijskih deželah npr., mirmo čebelarijo s skoraj vsemi evropskimi pasmami čebel.

Videti je, da se pasemska sestava čebel korenito spreminja tudi v sosednji Avstriji. Priključitev Avstrije k Evropski uniji je sprostila tudi promet s čebelami. Zveza

čebelarjev ACA (Austrian Carnica Association) za zdaj še obvladuje stanje, vprašanje pa je, do kdaj. Posamezni čebelarji so namreč le preveč radovedni in se ne ozirajo na nobene dogovore in kodekse, temveč povsem samovoljno preizkušajo nove pasme čebel, tudi čebelo buckfast.

V zadnjem času so se pri osnovni selekciji čebele buckfast začele dogajati določene spremembe. Osnovna selekcija se je spremenila. Čebelarji rejci to zaznavajo, zato so začeli ustanavljati vzrejna središča za čebelo buckfast zunaj Anglije. S tem pa je ustvarjeno idealno stanje negotovosti, kako bo to vplivalo na že ustvarjen sloves čebele buckfast. V vsakem primeru se bo čebela po genetski plati spremenila.

Zakaj?

Vrsta buckfast je bila ustvarjena na podlagi domačih rodov čebele v Angliji. Neprijazno okolje v okolici samostana je seveda zelo vplivalo tudi na vse druge vrste, ki so jih opazovali več let. Ne da bi se avtorji selekcije zavedali, je okolje spontano dalo prednosti tistim čebeljim družinam, ki so bolje prenašale tamkajšnje okolje. Poleg tega je negotova popolna genetska zaprtost posameznih linij v preizkušanju. Avtorji so delali na podlagi poznavanja Mendlovih zakonov dednosti, z metodami kvantitativne genetike se sploh niso ubadali. Še več – poudarjali so, da se pri čebelah večina lastnosti deduje kakovostno in ne količinsko. Kdor dela pri selekciji čebel, ve, da pri rejci različnih linij skoraj ni mogoče preprečiti mešanja genov med posameznimi vrstami čebel.

Skratka, strokovnjaki so delali po lastni vesti, okoliške razmere pa so ovirale ali pospeševale rezultate njihovega dela. Rezultat je bil čebela buckfast. Z drugimi besedami – z njenim nakupom čebelar kupi odbran in prirejen lokalni ekotip čebele iz Buckfaste.

Prihodnost buckfaške čebele

Prihodnost buckfaške čebele ni preveč rožnata. Predvidevamo, da se bo v kratkem pojavilo več različnih linij. Nastal bo resen problem definicije buckfaške čebele. Več ali manj se bodo različne linije stopile z lokalnimi pasmami čebel in jih v določeni meri pasemsko onesnažile. Nadalje lahko predvidevamo, da se bo buckfaška čebela ohranila in kot taka poistovetila z deželno čebelo le v kraju svojega nastanka.

Jasno je nekaj – prej ali slej se utegnemo tudi v Sloveniji srečati z buckfaško čebelo. Zagotovo se bo pojavil »strokovnjak«, da jo preizkusi (se je morda že?). V vsakem primeru lahko predvidimo, da to ne bo matica, vzrejena v samostanu Buckfast, temveč matica vzrejena nekje na Kanarskih otokih ali bog ve kod. V nobenem primeru pa njeno genetsko ozadje ne bo popolnoma jasno. Lahko se odlično obnese, njene potomke pa bodo najverjetneje katastrofalno slabe. Dobro, ta slabost bo nastopila šele čez par let. Če bo pojav množičen in če se ne bomo zbudili, potem se utegnemo lepega dne znajti pred neprijetno ugotovitvijo, da je pomemben del našega narodnega bogastva izginil. »Adijo, naša kranjica«.

Marsikdo bo pomislil, da s prejšnjo trditvijo pretravam. V vsakem primeru predvidnost pri nas v Sloveniji ni odveč iz naslednjih razlogov:

- način osnovne odbire v samostanu Buckfast je že od nekdaj zelo odvisen od barve in oblike na novo izležene matice, je subjektiven in odvisen od občutka strokovnjaka, ki jo izvaja;

- brat Adam, avtor selekcije, pri postopku odbire ni več navzoč;

- vzrejo matic domnevno čiste buckfaške vrste čebel spremlja agresivna propaganda;

- sami lahko odberemo in vzredimo boljše matice.

OCENJEVANJE NAJBOLJŠIH SLOVENSКИH MEDOV BO MAJA V ARBORETUMU

V Arboretumu v Volčjem potoku bo letos maja v sklopu prireditve »Dva milijona tulipanov« potekalo ocenjevanje najboljših slovenskih medov, z degustacijo. Lani je prireditev obiskalo več kot stotisoč obiskovalcev. Natančne informacije o prijavah bomo objavili v naslednji številki Čebelarja.

Urednik Janez Mihelič

OBISK ROJSTNEGA KRAJA ČEBELE BUCKFAST

MILAN MEGLIČ

Že ob prebiranju knjig brata Adama pred leti se mi je porodila želja po obisku kraja, kjer je največ živel in kjer je odrasčala čebela buckfast. Ko sem se pred dvema mesecema (konec oktobra 1995) mudil v Veliki Britaniji, sem se odločil obiskati tudi samostan Buckfast. V turistični agenciji na železniški postaji v Londonu sem nepričakovano dobil natančne informacije o tem, kje natančno Buckfast sploh je, kako in kdaj lahko pridemo tja, koliko stane vožnja in celo ob kateri uri je samostan odprt za obiskovalce. Obdobje računalniških informacij nam torej lahko pomaga že na vsakem koraku.

Nekaj ur vožnje s hitrim vlakom iz Londona proti Bristolu in nato proti jugozahodu proti пристanišču Plymouth, ob poti pa številne rahlo valovite vzpetine in nešteto tropov belih ovac, je kar prepočasi minevalo ob pričakovanju oziroma negotovosti ob tem, ali mi bo uspelo priti v stik z bratom Adamom in njegovimi čebelami. Ko je vlak prispel v mesto New Abbot v pokrajini Devon, sva se s hčerko Katjo s taksijem nemudoma odpeljala v približno 30 km oddaljeni benediktinski samostan. Na poti proti velikemu narodnemu parku Dartmoot, na obrobju katerega leži znameniti samostan Buckfast Abbey, so naju pozdravljale le redke tipične angleške hiše in vasi.

Najvišji stolp samostana je že od daleč veličastno izstopal iz sence dreves na valovitih okoliških vzpetinah.

Po prihodu v samostan sem v svoji nestrpnosti želel kar takoj k bratu Adamu. Prijazni menih v samostanski trgovini s knjigami mi je odgovoril, da je brat Adam sicer nedosegljiv, če pa res želim dobiti informacijo o bratu Adamu in njegovih čebelah, naj skušam priti do očeta Lea (father Leo Smith).

Oče Leo naju je najprej uradno prijazno sprejel. Ko pa smo se začeli pogovarjati o čebelah, se je podrla nevidna pregrada in poglobili smo se v klepet o čebelah. Očetu Leu je bilo očitno vseč moje poznavanje čebelarke stroke in zanimanje za podrobnosti o čebeli buckfast, verjetno pa tudi najino dokaj dobro znanje angleščine. Pogovarjali smo se, kot da bi se že dolgo poznali. Oče Leo je povedal, da ima brat Adam zdaj že 97 let, zato delati ne more več. Ker je bil oče Leo 16 let predstojnik samostana Buckfast, torej je bil bratu Adamu neposredno nadrejen, je tudi dober poznavalec čebelarke problematike. Pri-povedoval je o svojem obisku v Sloveniji, o bivanju v hotelu Zlatorog v prelepem Bohinju in srečanju s prof. Edijem Senegačnikom.

Samostan Buckfast

Avtor članka na čebelnjaku
brata Adama Kehrleja.
Foto: J. Meglič

Pripovedoval je, kako je pred davnimi leti pršica (*Acarapis woodi*) v Veliki Britaniji uničila čebele in kako je bratu Adamu uspelo s križanji vzgojiti čebelo, odporno proti pršici, po svojih lastnostih pa je prekašala tudi staro angleško čebelo. V pokrajini Dartmoor v jugozahodnem delu Anglije so razmere za čebele izjemno težavne. Na nadmorski višini približno 500 m je zlasti v zraku zelo veliko vlage, hkrati pa temperature zelo nihajo. Oče Leo je menil, da morajo čebele uspevati tudi drugod, če so preživele tako težavne razmere, kakršne so v tem delu Anglije. Najpomembnejša je paša na jesenski resi (*Calluna vulgaris*), ki pokriva velika območja dokaj močvirnate planote Dartmoor.

V samostanu zdaj čebelarijo v prirejenem Dadant-Blatovem panju (veliko plodišče z 12 sati, polovična medišča z 10 sati, med njima pa je matična rešetka, ki matico zadržuje v plodišču).

Zdaj imajo 330 čebeljih družin, poleg tega pa še 500 matic v nukleusih (prašilčkih). Le-te prezimijo kar na plemenilni postaji. Oplojene matice torej prezimijo v manjših enotah, šele prihodnje leto, ko so tudi že preskušene, pa jih dajo v pridobitne panje. Oče Leo je omenil postavitev novih plemenilnih postaj na Nizozemskem, Švedskem in Norveškem (otoki in določena območja), saj tam daleč naokrog ni čebel. V deželah osrednje Evrope, npr. v Nemčiji itd., po njegovem ni najprimernejših lokacij za vzrejo čebel buckfast. Omenil je še, da

še vedno želijo izboljšati lastnosti čebele buckfast, predvsem odpornost proti varoi.

Zanimal me je tudi rezultat zadnjega potovanja brata Adama v Afriko, kjer je iskal in visoko na Kilimandžaru, v bližini drevesne meje, tudi našel nekaj matic vrste *Apis monticola*. Po poskusni združitvi lastnosti čebele *monticola* in čebele buckfast se je po dobrem rezultatu v prvem letu na žalost pokazalo, da naslednja generacija ni bila več odporna proti varoi – torej ni bilo genske odpornosti, kakor so jo imeli križanci italijanske in staroangleške pasme, ko je pršica *Acarapis woodi* pustošila po Veliki Britaniji.

Oče Leo je opisal pet poglavitnih lastnosti čebele buckfast: so pridne, odporne proti boleznim, nerogjive, krotke, živalne, ker matice obilo zalegajo.

Ljubeznivo nama je razkazal prostore za opravljanje čebelarskih del, in sicer:

- velik **topilnik za vosek**;
- **posodo oz. kotel za dezinfekcijo**;
- **točilo**, ki so ga zaradi poostrenih varnostnih predpisov dogradili, čeprav se pri delu z njim še nikoli ni zgodila nobena nesreča (vanj gre 44 satov);
- **stroj oz. kad** za odkrivanje satja s cevmi za toplo vodo na dnu, da se segreti med laže loči od voska in odcedi skozi iztočno cev;
- veliko **prešo** za segrevanje oz. prešanje kristaliziranega medu jesenske rese;
- veliko **kad** za **prilago** sladkorne raztopine – sladkor sicer topijo v mrzli vodi;

Ogromna preša za satje, zraven nje je brat Leo Smit, ki je meni in moji hčerki razkazal samostansko čebelarstvo.

– velike lesene cisterne – v vsako gre 2.500 kg medu – v katere so speljane cevi, da s toplo vodo, ki jo spustijo po cevi, v 24 urah stopijo kristaliziran med in ga nato s prirejeno črpalko pretočijo v druge posode.

V prvem nadstropju nama je oče Leo pokazal **delovno sobo** oz. knjižnico, v kateri je delal brat Adam. V knjižni omari so številne strokovne knjige, na vratih zemljevid narodnega parka Dartmoor, v katerem imajo plemenilno postajo, na stenah odlikovanja, ki jih je prejel brat Adam. Na sredini omare je pritrjena tudi panjska končnica iz Slovenije. Na stopnišču pa je relief Sv. Ambroža – zaščitnika čebelarjev.

Ob koncu ogleda notranjosti samostana nam je oče Leo v spomin podaril vzorec buckfaškega medu. Na ogled prostora s panji pa ni mogel z nama, vendar nama je izrecno dovolil, da si prostor, v katerem ga navadno smejo obiskovalci, lahko kar sama ogledava. Zahvalila sva se mu za njegovo zaupanje in se napotila proti nekaj sto metrov oddaljenem ograjenem prostoru, v katerem so panji. Bil sem vznemirjen, ko sva se bližala čebelar. Panji so postavljeni v skupinah po štiri, vsak panj ima žrelo obrnjeno v drugo smer. Na koncu ograjenega prostora stoji skrbno vzdrževana hišica, verjetno za čebelarsko orodje. Vse je bilo kot na fotografijah iz knjig brata Adama. Posamezne čebele so se še vračale v panje. Skoraj vse so imele v koških majhne kepice rumenkastega cvetnega prahu. V primerjavi z našimi sivkami so se mi zdele

nekoliko manjše in nekoliko temnejše, čeprav so imele povečini enega ali dva rumena obročka. Škoda, da nisem mogel videti notranjosti panja, čebeljih mladice in matice.

Danes živi v samostanu Buckfast približno 45 menihov – benediktincev. Posle jim pomaga opravljati prav toliko civilnih oseb, saj samostan vsako leto obišče do 300.000 turistov, tako da so zanje zgradili celo sodobno samostrežno restavracijo.

Še zadnji polged na čudoviti samostan in taksi naju je iz prelepega okolja odpeljal proti železniški postaji v mestu New Abbot.

Med nočno vožnjo proti Londonu sem premišljeval o življenjskem delu brata Adama, o prihodnosti čebele buckfast, o njenem morebitnem vplivu na druge vrste čebel, zlasti na našo kranjico. Razmišljal sem o smiselnosti ustvarjanja nove čebelje pasme, v kateri so združene lastnosti več čebeljih pasem. Te lastnosti odgovarjajo zdajšnjim potrebam oz. zahtevam (željam?) vzrejevalcev čebele buckfast in zdajšnjim življenjskim razmeram na območjih, na katerih gojijo čebelo buckfast. Verjetno bo šele prihodnost pokazala, ali je čebela buckfast res uspešna vrsta čebel, prilagojena človekovim potrebam, ali pa ... ?

Vsekakor pa se mi je po obisku v samostanu Buckfast še poglobilo spoštovanje do brata Adama. Znano je, da je kot 12-letni deček ADAM KEHRLE prišel iz Nemčije v ta benediktinski samostan in vse svoje

Čebela Buckfast je po zunanem izgledu za nepoznavalce podobna italijanski čebeli. Foto: M. Meglič

živiljenjske sile usmeril v razumevanje čebel in ustvarjanje boljše čebele.

Morda je tudi naključje vplivalo na nastanek čebele buckfast. Leta 1915 je namreč v Veliki Britaniji pustošila pršica *Acarapis woodi*, zdravila ni bilo nobenega, domača čebela je množično odmirala, preživela je samo italijanska čebela oz. njeni križanci z domačo čebelo.

Ko je leta 1919 brat Adam postal voditelj čebelarstva v samostanu Buckfast, si je za svojo poglavitno nalogo zadal postaviti desetkano angleško čebelarstvo spet na noge. Z italijansko čebelo oz. njenimi križanci z domačo čebelo, sicer odpornimi proti pršici, ni bil zadovoljen, ampak je želel odpornosti proti pršici dodati še dobre lastnosti. Najprej je želel vzgojiti predvsem krotkejšo in hkrati pridnejšo čebelo. Po temeljitem študiju je leta 1925 začel izvajati svoj vzrejni program, katerega rezultat naj bi bila nova medonosna čebela. Ker se je poglobil v genetiko čebel, je spoznal, da za izvedbo zastavljenega cilja potrebuje plemenilno postajo, izolirano od drugih čebel, katerih matice se prosto v naravi prašijo z izbranimi troti. Pri odbiri je upošteval 16 lastnosti čebel. Rezultate posamezne matice je spremljal dve leti. Če matica ni izpolnjevala njegovih zahtev, jo je odstranil. Za genetsko utrditev posamezne lastnosti je menda potrebnih sedem let. Na svojih potovanjih po obrobni deželah Sredozemlja so mu bile zlasti vseč čebele iz Francije, Grčije, Egipta, Sahare in Anatolije. Iz potovanj je matice pošiljal v Veliko Britanijo, saj

je želel dobre lastnosti posamezne pasme vgraditi v osnovno vrsto. Tako je sčasoma nastala čebela buckfast. V svojem razvoju pa še vedno ni dosegla dokončnih lastnosti, saj jo je brat Adam želel še naprej izboljševati.

Pri svojem delu je brat Adam iskal zelene lastnosti čebel. Zunanji znaki, tipični za posamezne pasme čebel, zanj niso bili pomembni. Zato čebela buckfast tudi nima opredeljenih morfoloških značilnosti.

Ob iskanju izvrstne čebele je brat Adam sproti izboljševal tudi tehnologijo vzreje čebel. Tako je npr. s staroangleških panjev prešel zlasti na prirejen Dodant-Blatov panj – to je nakladni panj z velikim plodiščem in polovičnimi medišči. Za plemenitev matic uporablja plodiščno enoto panja, razdeljenega na štiri dele – nukleuse. Pitalniki so v teh panjih prirejeni tako, da lahko ena družinica očisti tudi skupen pitalnik.

Z leti je brat Adam zaradi neverjetne vztrajnosti in natančnega strokovnega dela postal svetovno znan in spoštovan vzrejevalec matic.

»Še nihče v zgodovini čebelarstva ni toliko dosegel in nihče ni toliko časa sledil enemu samemu cilju kot brat Adam«, se je glasila obrazložitev ob podelitvi naslova častnega doktorja Univerze v Upsali na Švedskem. Te časti je bil deležen za 73 let dela s čebelami in za napredek v čebelarstvu.

Ob prebiranju knjig brata Adama in polemikah za buckfaško čebelo in proti njej v tujih revijah me je ves čas glodalo vpraša-

*Ob slovesu še spominski posnetek brata Lea in samostana Buckfast skupaj z mojo hčerko.
Foto: M. Meglič*

nje, v čem je bistvo čebele buckfast, zasti pa, kakšen vpliv ima ta čebela lahko na našo kranjico.

Prepričan sem, da je kranjica v srednje-evropskem prostoru dobila novo resno konkurentko. To vsem našim vzrejevalcem

kranjske sivke dodatno nalaga izboljšanje vzrejnega dela, da bi dolgoročno v kranjici utrdili lastnosti, potrebne za današnji čas in današnje razmere.

Brat Adam nam je lahko vzor pri nadaljnji vzreji kranjice! Zato zlasti vzrejevalcem priporočam, da spoznajo življenjsko delo brata Adama, saj ga le tako ne bodo obravnavali kot nasprotnika, skušajo naj ga razumeti, nekatera njegova dognanja pa uporabiti tudi pri vzreji kranjske sivke.

Tudi pri tem se bo namreč kmalu pokazalo, da ni pomembna količina vzrejenih in prodanih matic, temveč predvsem njihova kakovost. Samo ta bo v prihodnje zagotavljala večje povpraševanje po kranjski sivki, s tem pa znova utrdila sloves naše čebele.

Ob takem razmišljanju mi je nočna vožnja z vlakom proti Londonu hitro minila (zapiske sem si delal kar na vlaku). Kljub napornemu potovanju sem bil z obiskom zelo zadovoljen, saj se mi je zdelo, da sem v tem kratkem času doumel in zaokrožil svoje dotedanje teoretično poznavanje čebele buckfast.

Res škoda, da nisem mogel do brata Adama, saj bi mu rad izrazil svoje globoko spoštovanje za njegovo vztrajnost pri iskanju najboljših čebel.

Naj ob tej priložnosti zaželim bratu Adamu vse najboljše in se hkrati zahvalim očetu Leu za prijazen sprejem in odkrit čebelarški pogovor.

PRIPIS K ČLANKU

Uredniški odbor Slovenskega čebelarja se je po tehtni razpravi o tem, ali objaviti članek z gornjim naslovom, odločil za njegovo objavo, vendar z mnenjem uredniškega odbora. Ne želimo namreč, da bi članek, v katerem avtor Milan Meglič opisuje svoje vtise z obiska v samostanu Buckfast v Veliki Britaniji in prikaže delo brata Adama, sicer dobro znanega tudi slovenskim čebelarjem, izvenel kot reklama za čebelo buckfast. Slovenci že tradicionalno vzrejamo kranjsko sivko in po tem smo znani tudi v svetu, zato bi bilo nespametno in nesmiselno začeti razmišljati o uvajanju drugih čebeljih pasem v naš prostor. Sicer pa kaže, da bo izvoz čiste kranjske čebele v prihodnje donosnejši za naše čebelarstvo kot izvoz medu in matičnega mlečka, saj je znano, da le s težavo konkuriramo velikim svetovnim proizvajalcem.

Članek zato objavljamo le kot informacijo o življenjskem delu brata Adama na področju selekcije čebel, saj smo pri tem nekoliko sodelovali tudi Slovenci. S tem problemom so se začeli spopadati tudi avstrijski čebelarji, saj so zaradi vključitve v Evropsko unijo meje bolj odprte tudi za uvoz čebel, čeprav želijo tudi oni ohraniti kranjsko čebelo čim bolj čisto. Odsvetujejo nepotrebno eksperimentiranje, ki lahko povzroči več škode kot koristi.

prof. Janez Mihelič

MEDENA BERA JE ALI NI?

PAVEL ZALETEL

Zima je čas, ko čebelarji ocenjujemo opravljeno delo v preteklem letu in načrtujemo opravljeno delo v novem letu. Marsikaj, kar smo zamudili, bomo morda še deloma nadoknadili. To je tudi čas pogostih čebelarskih srečanj, ko izmenjujemo izkušnje in primerjamo donose posameznih čebelarstev. Ti so dokaj različni, čeprav velikokrat čebelarimo v podobnih, če že ne enakih pašnih razmerah. Zakaj?

Nekateri čebelarji čebelarijo na stalnem mestu, drugi pripeljejo čebele na pašo enkrat ali kvečjemu dvakrat na leto, tretji pa prevažajo čebele s paše na pašo celotno pašno obdobje.

Vsaka skupina mora seveda čebelariti na svoj način. Za tiste, ki čebelarijo na stalnem mestu, je zelo pomembno, da vedo, kdaj v okolišu čebelnjaka medijo posamezne rastline. Tisti čebelar, ki ne ve točno, kdaj se začenja in kdaj konča glavna paša, čeprav je dolgotrajna, bo le redkokdaj dobro točil. Le izdatna paša namreč čebelji družini omogoča tolikšno bero medicinske, da ostane več ali manj medu tudi za čebelarja. Seveda le, če je družina takrat na vrhuncu moči, to je, da ima veliko pašnih čebel. Nepašne čebele ne pomenijo veliko. Navadno pri nas medu nekako od 20. aprila do 10. julija, to je manj kot tri mesece, od tega moramo odšteti še vse deževne dni in dneve, v katerih medicinsko v rastlinah osuši suša, včasih pa tudi hladne aprilске in majske dneve. Če je družina na vrhuncu razvoja veliko pred glavno pašo ali po njej, točenja ne bo. Paša, čeprav zelo dobra, bo šla mimo nas. Ostale nam bodo le prazne posode in številni roji, ki jih bomo tlačili v mogoče in nemogoče panje. Ni posebnost čebelariti tako, da iz leta v leto povečujemo število čebeljih družin. Znati pa je treba vsako leto dobro čebelariti z enakim številom res močnih pridobitnih družin. Moč družin moramo torej uravnavati tako, da dosežemo vrhunec svojega razvoja tik pred glavno pašo, ali povedano drugače, čebele morajo biti pripravljene za glavno pašo. To pa

ni tako preprosto, kaj vse moramo za to postoriti v celotnem čebelarskem letu?

Po medenju pravega kostanja se najpogosteje začne brezpašno obdobje. Tedaj je treba matico pripraviti do tega, da še naprej dobro zalega. To dosežemo tako, da družine dražilno krmimo. S čim? Kako? Najslabše je, če damo posamezni družini štiri ali petkrat, seveda v presledkih nekaj dni, po liter sladkorne raztopine, ob polnem medišču hrane namreč matica ne zalega dobro, to pa se zgodi, če ima poleg določene zaloge hrane še stalen dotok hrane iz narave ali iz pitalnika. Zato sta najboljša načina krmljenje z vakuumskim pitalnikom ali s pogačo.

Jeseni je treba družine pravočasno dokrmiti, da imajo dovolj velike zaloge hrane, ne samo za preživetje prek zime, ampak tudi za spomladanski razvoj. Družine morajo imeti spomladi dovolj hrane in to vse do zares izdatne paše. Tista družina, ki v obdobju od prvih izletov do glavne paše strada, čeprav le kratek čas, ne bo veliko prinesla. Spomladi bi morali družine (res močne) le dražilno krmiti. Spomladanskega krmljenja za preživetje družin pa ne bi smelo biti. Samo dražilno krmljenje moramo opraviti v obdobju, ki ustreza glavni paši, sicer so posledice lahko pogubne.

Na spomladanski razvoj vpliva tudi pomanjkanje prostora. Kadar družine jeseni preveč nakrmimo, na srečo se to zgodi le redkokdaj, spomladi pa zalivamo s prevelikimi količinami tekoče hrane, matici zmanjka prostora za zaleganje. Tudi takrat, kadar matica zaleže sate do satov s pokritim medom in obnožino, se zaleganje ustavi. Pokrit med moramo deloma odkriti, sate, napolnjene z obnožino, bodisi lansko ali letošnjo, pa odmakniti od gnezda ali celo odstraniti iz panja.

Pogosto se zgodi, da v obdobju od prvih izletov do glavne paše izgubimo matico, zato je jemanje satov iz panja posebno nevarno tedaj, kadar so družine zelo živalne. Zgodnjo spomladansko izgubo matice hitro nadomestimo z rezervno, še

bolje je, če osiroteli družini dodamo celo rezervno družino. Teže je dodati družini novo matico pozno spomladi, ker je čebele kaj hitro preležejo. Seveda lahko pustimo, da si družina sama vzredi novo matico. Premor v zaleganju pa je tako dolg, da se družini do glavne paše res zelo pozna. Izguba matice pred glavno pašo še kako vpliva na počutje družine. Pogoji za dober razvoj družine in s tem tudi donos je, da je vsaj od sv. Jožefa do glavne paše v panju ista matica. Družina sicer res sprejme novo matico, za svojo pa jo ima šele takrat, ko je v družini več kot polovica njenega naraščaja. To pa je kar precej dolga doba. Če med zamenjavanjem matice v panju prežgodaj preveč šarimo, smo novo matico gotovo obsodili na smrt.

Seveda je tu še vprašanje dobrih matic. Slabih je v naših čebelnjakih še vedno preveč. Veliko čebelarjev ocenjuje matice po starosti. Trdijo, da so najboljše enoletne, sam pa mislim, da so najboljše dveletne. Enoletne namreč še preslabo zale-

gajo. Seveda moramo vse bolne matice zamenjati takoj, ne glede na to, koliko so stare.

Da postane družina res močna in živalna, je potreben tudi dovolj velik prostor. Teoretično je AŽ panj z desetimi sati v plodišču dovolj velik, da se družina dobro razvije. Žal pa to ne drži. Zato je treba sate s pokrito zalego pravočasno in nenehno prestavljati v medišče. Ob začetku paše bo medišče polno polegajoče se zalege, plodišče pa dovolj prostorno, da bo matica neovirano zalegala. Med pašo bodo čebele same z mediščino omejile matico pri zaleganju. Ob povprečni ali dobri kratkotrajni glavni paši pustimo čebele, da same urejajo zaleganje matice, ob dolgotrajni glavni paši pa mora seveda posredovati čebelar. kadar pa bo hotel čebelar družine še bolj razviti, bo uporabil tudi zaklado.

S temi posegi bomo dosegli, da bo bera ob povprečni glavni paši ne samo medena, ampak tudi obilna.

OBVESTILO ČEBELARJEM CELJSKE REGIJE

V prostorih Zavarovalnice Triglav v Celju so 5. decembra lani pripravili regijsko posvetovanje čebelarjev. Tega posvetovanja se zaradi zdravstvenih težav nisem mogel udeležiti, zato se vsem čebelarjem, funkcionarjem čebelarskih društev, pa tudi vsem predstavnikom Zveze čebelarskih društev Slovenije in drugim, ki so na tem posvetu pričakovali moje poročilo o delu veterinarsko-svetovalne službe za celjsko regijo, javno opravičujem.

Na kratko bi rad podal tudi poročilo, da boste tisti čebelarji, ki me bodisi niste povabili ali me ne nameravate povabiti na kakršno koli srečanje, seznanjeni z delom, opravljenim v letu 1995.

1. Kaj smo delali?

a) Pregledovali smo vzorce mrtvic.

b) Opravili smo klinične preglede čebelarstev, leta 1994 okuženih s hudo gnilobo čebelje zalege.

c) Opravili smo klinične preglede čebelarstev, za katere se je pojavil sum o okužbi s hudo gnilobo.

d) Odvzemali smo vzorce medu in ugotavljali morebitno navzočnost spor povzročitelja hude gnilobe.

2. Rezultati:

aa) Pršičavost: 16 vzorcev - vsi negativni.

Sklep: Verjetno je pršica dosti manj odpora od varoe, zato jo uporabljene insekticidi zoper varoo zelo dobro zatirajo.

ba) Nosemavost: 16 vzorcev

negat.	+	++	+++
2	9	1	4

Sklep: Nosemavosti je na celotnem celjskem območju precej, zato čebelarjem svetujem, naj mrtvice čim večkrat pošljejo v pregled, ob morebitni bolezni pa naj čebele ustrezno zdravijo.

ab) Pregledali smo tri čebelarstva, v katerih je bila v letu 1994 ugotovljena huda gniloba čebelje zalege. Rezultati pregledov vseh treh čebelarstev so bili negativni.

Poleg teh treh je bilo pregledanih še 44 čebelarstev na okuženem območju, rezultati vseh pa so bili prav tako negativni.

ac) Pregledali smo tudi 47 čebelarstev s 672 panji, za katere je bil podan sum o okužbi s hudo gnilobo.

Ugotovili smo, da je od teh okuženih 19 čebelarstev oziroma 81 panjev.

Sklep: Domnevam, da je vzrok za takšno povečanje števila okuženih panjev s hudo gnilobo povezanost med varozo in hudo gnilobo. Razlog za to je vse večja odpornost varoe na doslej uporabljena kemična sredstva. Zato priporočam, da lani

uporabljene insekticide zamenjate z novimi (letos jih bo na našem tržišču mogoče kupiti več).

ad) Odvzeli smo tudi 60 (šestdeset) vzorcev medu in jih pregledali, ali morda ne vsebujejo spor *Bacillus larvae*. Od 60 vzorcev je bilo 13 pozitivnih.

Op.: Vsi vzorci so bili odvzeti v čebelarstvih, v katerih lani ni bil podan sum o okužbi s hudo gnilobo čebelje zalege.

Veterinarski zavod Slovenije
OE Celje
Drago Goručan, dr. vet. med.

Iz društvenega življenja

OBVESTILO DRUŠTVOM, KI ŠE NISO PLAČALA ČLANARINE ŽČS ZA LETO 1996

Vsa društva, ki še niso plačala članarine ŽČS in poslala izpolnjenih seznamov za leto 1996, obveščamo, da njihovim članom ne bomo poslali aprilske številke Slovenskega čebelarja, zato vas prosimo, da takoj poravnate svoje obveznosti do ŽČS. Prosimo vas, da ta ukrep sprejmete z razumevanjem.

Čebelarstva zveza Slovenije

OBČNI ZBOR ČD ŠKOFJA LOKA OB 90. OBLETNICI USTANOVITVE FRANC RUPAR

Sredi decembra lani smo se škofjeloški čebelarji že devetdesetič zbrali na svojem rednem letnem občnem zboru. V prostorih osnovne šole Cvetka Golarja na Trati se ga je udeležila dobra polovica članov in z zanimanjem prisluhnili poročevalcem delovnih organov naše čebelarstva družine.

Predsednik Peter Porenta je poročal o delu družine v minulem letu, največji organizacijski in delovni napor pa je bila priprava slovesnosti ob 90. obletnici naše čebelarstva družine. Predstaviti jo želimo tudi drugim slovenskim čebelarjem.

Zapiski o ustanovitvi škofjeloške čebelarstva organizacije so razmeroma skromni. Iz neke stare listine pa je razvidno, da je pred devetdesetimi leti skupina dvajsetih škofjeloških čebelarjev ob navzočnosti

tedanjega urednika Franca Rojine ustanovila samostojno podružnico tedanjega Slovenskega čebelarstva društva v Ljubljani in izvolila vodstvene organe društva.

In začelo se je delo nove čebelarstva organizacije, njena poglavitna naloga pa je bila učiti in povezovati čebelarje. Nekateri med njimi so postali znameniti čebelarji svoje dobe.

Prvi predsednik je bil Primož Žontar, domačin, Matičkov iz Svetega Duha, sicer pa spoštovan in izobražen mož.

Iz okoliške vasi Pevno izhaja rod znamenitih čebelarjev s kmetije z domačim imenom pri Frtunu. Najbolj znan je bil Jernej Logonder, ki je čebelaril z več kot sto panji, ob kmetovanju pa pozimi izdeloval tudi panje.

Del čebelarске razstave, ki smo jo škofjeloški čebelarji pripravili ob praznovanju jubileja.

Starološki dekan Matija Mrak je bil prvi, ki je v naših krajih priporočal in uvajal novost: AŽ panj. Znan je bil Valentin Noč, prodajalec rojev in matic po vsej Evropi.

Bralci Slovenskega čebelarja se verjetno še spominajo imena Janeza Žontarja-Virmašana, saj je več let objavljaj tehtne prispevke. Dvajset let je vodil opazovalno postajo medenja in podatke objavljaj v čebelarju. Za našo družino pa je pomembno njegovo organizacijsko delo. Bil je njen dolgoletni predsednik pa tudi častni član in s svojim delom je ustvaril temelje današnji družini.

Čebelarji smo jubilej praznovali s pripravo čebelarске razstave in organizacijo družabnega srečanja. V uvodu je navzoče najprej pozdavl predsednik ČD Peter Porenta, nato pa je škofjeloški župan Igor Draksler poudaril dragocen prispevek čebelarjenja k narodnemu bogastvu. Ob tej priložnosti so odličja Anton Janša prejeli:

II. stopnje: Luka Jezeršek, Marija Hafner, Jože Logonder, Štefan Čadež, Janez Košir in Maks Šubic ter

III. stopnje: Pavel Peklaj, Robi Kastelic, Jan-ko Kumer, Franc Rupar, Janez Merlak, Filip Šuštar in Janez Stanovnik.

Priznanja so prejeli: dr. vet. Janez Jelenc, inž. Igor Draksler in Čebelarско društvo Kanal-Brda.

V nadaljevanju so naše čebelarje in druge pritegnili zlasti folklorna skupina »Tehnik«, narodni ansambel, bogat srečelov in prijetno okolje, saj so napolnili plesišče in ustvarili toliko dobre volje, da je tudi dež ni pokvaril.

Čebelarji smo slovesnost sklenili z nedeljsko spominsko in zahvalno čebelarско mašo v bližnji suški župnijski cerkvi.

V pripravo slovesnosti smo vsi člani družine vložili velik napor, hkrati pa nas je to povezovalo za prihodnje delo.

Naša prva skrb velja zdravju čebel. Za dobro poznavanje znamenj najpogostejših čebeljih bolezni in odkrita žarišča hude gnilobe ima največ zaslug uspešna veterinarska služba, ki jo je v preteklosti na našem območju vodil čebelar, dr. vet. Janez Jelenc. Za oskrbo z zdravili je skrbela čebelarška družina, nekaj denarja je k temu prispevala tudi domača občina.

Naše delo bo tudi vnaprej usmerjeno v ohranjanje medovitih rastlin in v iskanje novih pašnih površin. Z zgraditvijo poti v težavno dostopne doline in grape škofjeloške okolice bomo odkrili nova pasišča, saj smo stara izgubili zaradi urbanizacije, intenzivnega kmetijstva in stalnega širjenja škodljivih vplivov domače industrije.

Občni zbor smo končali z voščilom za medeno novo leto. To želimo tudi drugim slovenskim čebelarjem, zlasti pa tistim, ki nas gostoljubno sprejemajo na svoja pasišča. To so čebelarji iz Goriških Brd, Kanala, Gorice, s Krasa ter iz Prekmurja. Vsem lep pozdrav in »naj medi«!

Razstava je bila zanimiva tudi za mlade, saj smo prikazali vsa čebelarška orodja in pribor.

Z VAROZO JE KOT S KOLORADSKIM HROŠČEM

VIKTOR KLADNIK

**Poleg gospodarskega pomena čebelarjenja ne kaže zanemariti niti prispevka k podobi krajine - Zdravljenje proti varozi vsaj enkrat na leto -
Z občnega zbora ČD Sevnica**

Poleg gospodarskega pomena čebelarjenja ne kaže zanemariti niti prispevka k podobi krajine - Zdravljenje proti varozi vsaj enkrat na leto - Z občnega zbora ČD Sevnica

Sevnica – Stotnica čebelarjev, ki se povezujejo v sevniškem čebelarskem društvu, sodi med bolj organizirane, po delu s podmladkom v čebelarskih krožkih v osnovnih šolah v Boštanju in Sevnici ter na Blanci pa dokazljivo med najboljše v Sloveniji. Predsednik ČD Sevnica Janez Levstik je na nedeljskem dobro obiskanem občnem zboru društva v poročilu o delu ČD v letu 1995 opozoril na nenehna prizadevanja za zdravstveno varstvo čebel, zlasti pa na preprečevanje varoze. Sicer pa so bili lani donosi pri stalnih čebelarskih od 12 do 20 kg medu na panj.

Predsednik Levstik in mentor mladih čebelarjev na več šolah Franci Marolt sta se udeležila 34. svetovnega kongresa Apimondia v švicarskem mestu Lozana. Levstik je povedal, da je ob spremljanju tega svetovnega dogajanja spoznal, da v čebelarstvu ni pomembnejših odkritij. Tudi drugod po svetu se čebelarji bojujejo proti

varozi, se spopadajo s cenovnimi neskladji, premagujejo razlike med razvitimi in nerazvitimi ter razlike v razvoju tehnološke opreme, marketinga in genetike

Sevniški čebelarji so lani veliko pozornosti, tako kot drugi posavski čebelarji, namenili izobraževanju, testirali so matice kmetijskega inštituta, uspešno pa so izvedli tudi tekmovanje mladih čebelarjev v Boštanju, kjer so odprli tudi čebelnjak. Mladi čebelarji pod vodstvom mentorjev Francija Marolta, Anice Kozinc in Ivana Laura so bili posebej uspešni. Aleš Staroveški in Andrej Grilc (mentor Marolt) sta zmagala na državnem tekmovanju mladih čebelarjev pri mladincih na Ravnah na Koroškem in postala čebelarja leta. Lani so bile dragocene tudi Flajsove raziskave zatiranja varoe in odpornosti na bayvarol.

Marolt je povedal, da bodo tudi Radečani, ki bodo letos praznovali 75-letnico društva, še naprej uporabljali fluvalinat pri zatiranju varoze. Po mnenju Marolta, znane ga po svetu tudi po čebelji »obleki« iz približno 130.000 čebel, je zdravljenje čebel enkrat na leto povsem dovolj, kajti besedah Braneta Vodopivca, predstavnika ČZS, doma iz Dolenje vasi, pri Krškem je

Predsednik društva Janez Levstik in tajnik Viktor Kladnik izročata odličja A. Janše odlikovanim članom.

Mentor čebelarских krožkov Franci Marolt s svojima najboljšima mladima čebelarjema.

Foto: V. Kladnik

s pojavom varoze podobno kot takrat, ko sta se pojavila koloradski hrošč in ameriški kapar in so bili nekateri panični, češ da ne bo več krompirja in sadja

Tudi varoze verjetno ne bo moč nikoli povsem uničiti, pa vendar jo je treba organizirano zatirati. Opozoril pa je, da je veliko bolj nevarna huda čebelja gniloba. Medobčinski veterinarski inšpektor dr. Hinko Maver je dejal, da bi bilo enkrat na leto zdravljenje varoze dovolj, če bi zdravili vsi. Pozval je čebelarje, naj poskrbijo, da bodo čebelnjaki v okras narave.

USPEŠNI BISTRIŠKI ČEBELARJI

Z občnega zbora Čebelarске družine Slovenska Bistrica

DRAGO J.

Sredi decembra so imeli člani Čebelarске družine Slovenska Bistrica občni zbor in programsko volilno konferenco. Preden so odločali o svojem novem vodstvu, so poslušali poročila dosedanjega predsednika društva, tajnika in blagajničarke. Iz poročil je bilo razbrati, da bistriški čebelarji delajo zelo zagnano in uspešno. Tako so med drugim v minulih štirih letih izdali zbornik, organizirali več izletov in strokovnih ekskurzij, tudi v tujino, popestrili svoje delo na področju družabnega življenja in povečali javnost dela, s čimer so vplivali tudi na popularizacijo čebelarstva in čebeljih pridelkov.

Zelo so poudarjali tudi strokovno izobraževanje čebelarjev in zdravstveno varstvo čebel.

V okviru zadnjega so organizirali predavanje za zdravnik in patronažne sestre o biološki in hranilni vrednosti čebeljih pridelkov. Na področju zdravstvenega varstva čebel in novosti v čebelarstvu delo tesno sodelujejo s strokovnimi službami in Jankom Pislakom, enem najboljših slovenskih čebelarjev. Na tem srečanju je čebelarjem predstavil novejša dognanja in praktične izkušnje pri zdravljenju čebeljih bolezni. Tudi v naši občini so odkrili nekaj žarišč hude gnilobe. Bolezni čebel pa če

Predsednik ČD Slovenska Bistrica Slavko Klajndienst bere svoje izčrpno poročilo o delu društva v preteklem letu.

belarjev ne ustavijo, saj se trudijo, da bi bili pri preprečevanju bolezni čim uspešnejši. Ugotovili so, da je bil njihov letošnji pridelek v panjih na stalnem stojišču pod povprečjem, zelo dober pa je bil v prevoznih čebelnjakih.

Zgražanja in posmeha odgovornim je vreden podatek, da je država za nakup sladkorja za zimsko krmljenje namenila 5 (pet) tolarjev na panj. Sprašujejo se tudi, kdaj bo čebelarstvo priznано kot kmetijska panoga, saj čebele vendarle oprašijo pretežno 85 odstotkov sadnega drevja.

Pohvalijo se lahko tudi z uvajanjem čebelarstva med mladimi. Ob skupini mladih čebelarjev iz Poljskave se za to dejavnost zanimajo tudi mladi iz Laporja.

V letu, ki je pravkar potrkalo na vrata, bodo organizirali več predavanj, zlasti o praktičnem delu na terenu. Nadejajo se tudi odprtju svojega doma, da bi ga končno zgradili, pa še vedno zbirajo prostovoljne prispevke v lesu. O njihovi gospo-

darnosti priča tudi podatek, da so leto sklenili z razmeroma visokim pozitivnim stanjem.

Ob koncu, ko so izvolili novo vodstvo, so se ob prigrizku še okrepčali in izmenjali izkušnje.

In komu so zaupali funkcije za prihodnje štiriletno obdobje? Predsednik ČD je še naprej Slavko Kleindienst, podpredsednik je postal Jože Slomšek (prej Karl Štukl), tajnik ostaja Rudi Levart, blagajničarka je Alenka Oder (prej Teodor Majav), gospodar je Konrad Pogorevc (prej Jože Slomšek), referent za zdravstveno varstvo čebel je Maks Gajšek, referent za izobraževanje je Norbert Jedlovčnik (prej Ivo Dobrovnik), referent za pripravo predlogov za podeljevanje priznanj, odlikovanj in nagrad je Ivo Dobrovnik (prej Norbert Jedlovčnik), dokumentarist pa Pavel Klečina (prej Franc Godec).

Drago Jovič

DELČEK AKTIVNOSTI ČD ILIRSKA BISTRICA

LINA IN DUŠAN FRANK

Čebelarско društvo Ilirska Bistrica je v zadnjih nekaj letih pri svojem delu in aktivnostih vse uspešnejše, povečuje pa se tudi število njegovih članov. Posebej to velja za leto 1995, kot so na rednem letnem občnem zboru - pripravili so ga na turistični kmetiji pri Janezovih na Ratečevem Brdu - ugotovili člani društva. Tokrat so bili prvič na občni zbor povabljeni tudi zakonski partnerji čebelarjev. Ker pa je bil prav pred božičnimi in novoletnimi prazniki, so žene za to priložnost pripravile raz-

lična medena peciva. Posebna strokovna komisija jih je tudi ocenila in tri najboljše nagradila. (Na sliki: Tinca Boštjančič prejema nagrado za najboljše in najlepše pecivo.)

Na ilirsko-bistriškem območju čebelarji približno 110 čebelarjev. V društvo je bilo pred leti vključenih od 50-70 članov, lani pa nas je bilo že 86. Po doslej zbrani članarini za leto 1996 ugotavljamo, da se nam je pridružilo še nekaj novih. Zanimivo je, da so kljub podražitvi vsi dosedanji

*Čebelarji iz Ilirske Bistrice
pred odhodom na enega
od svojih zanimivih izletov.*

naročniki čebelarskega glasila ostali nje-
govi naročniki še naprej. Slovenskega če-
belarja prejema 63 odstotkov članov. Za
to in prihodnje leto računamo, da se nam
bodo pridružili še vsi preostali čebelarji na
našem območju.

Praznovali bomo namreč zlati jubilej -
50. obletnico ustanovitve društva - in po-
častili 50. obletnico smrti našega znanega
čebelarja in izumitelja AŽ panja Antona
Žnideršiča.

V poročilu predsednika društva Ivana
Šustarja je bilo med drugim rečeno, da
smo lani organizirali tri izlete. Prvega v
Idrijo in Žiri, kjer smo se udeležili slove-
snosti ob 90-letnici Čebelarske družine Ži-
ri in si ogledali čebelarski dom družine Ži-
ri in druge znamenitosti kraja. Nato smo

se odpravili na dvodnevni izlet v Budim-
pešto. Udeležili so se ga številni čebelarji
in njihovi bližnji, pa tudi nekateri člani ČD
Cerknica in Žiri. Ob vračanju domov smo
se srečali tudi s čebelarji iz Bogojine pri
Moravskih toplicah in izmenjali nekaj izku-
šenj.

Obiskali smo tudi radgonski živilsko-
kmetijski sejem, se udeležili posebnega
predavanja za čebelarje in ob tej priložno-
sti obiskali še druge kraje v okolici - zdra-
vilišče Radenci, Krambergerjevo domačijo
v Negovi in turistično kmetijo v tem kraju,
tam smo ob izdatni večerji in dobri kapljici
še zaplesali.

Največji dogodek v minulem letu je bil
že tradicionalni čebelarski piknik. Udelež-
ba je vsako leto večja, tako članov druš-

*Podelitev odlikovanj A.
Janše sta opravila pred-
sednik Dušan Frank in
predsednik komisije za od-
likovanja g. Robert Kova-
čič*

Ogledali smo si tudi rudnik živega srebra v Idriji.

tva kot njihovih sorodnikov in prijateljev. Tokrat se nas je zbralo več kot 70. Nekateri člani so poskrbeli, da je bilo razpoloženje udeležencev ob lovski koči v Čeljah zares dobro.

Pozabili nismo niti na najbolj zaslužne in vzorne čebelarje, zato smo po nekaj letih na občnem zboru spet podelili priznanja oziroma odličja Anton Janša III. stopnje. Prejeli so jih Ivan Bajc, Anton Čekada, Ivan Potepan, Stano Renko, Jože Turk, Stano Vatovec, Ivan Šajn; odličja II. stopnje pa so prejeli: Robert Kovačič, Jože Renko, Franc Rener in Lado Širca. Posebno priznanje smo podelili Veterinarski postaji Ilirska Bistrica za večletno in plodno sodelovanje.

Za uspešno delo društva, za družabnost in dobro vodene organizacijske in druge zadeve ima brez dvoma največ zaslug prizadevni predsednik Ivan Šustar. Ob tej priložnosti se mu vsi člani za to prisrčno zahvaljujemo.

DEVETDESETLETNICA ČEBELARJA FRANCETA GRADIŠARJA BOGOMIR ABRAHAMSBERG

Novembra lani smo praznovali častiti jubilej Franceta Gradišarja, predsednika nadzornega odbora Čebelarskega društva Ribnica. Na praznovanje je povabil številno družbo čebelarjev in nam povedal še veliko neznanega o svojem čebelarjenju. Rodil se je 13. novembra 1905 v Velikih Laščah. V Ribnici je obiskoval osnovno šolo, na Vrhniki pa se je izučil za trgovca. Zanimivo je, da je leta 1927 v Zemunu

služil vojaščino kot letalski mehanik. Še zdaj je ponosen na svojo nekdanjo letalsko mehniko, saj so letalske enote tedaj dobivale celodnevno plačilo v vrednosti treh kilogramov kruha.

Kot trgovski pomočnik je leta 1933 pri Jergcu v Makošah kupil osem panjev s čebelami. Od tedaj njegovo čebelarstvo nikoli ni bilo brez čebel, to leto pa preizmuje devet družin. Sam rad pove, da se

Franc Gradišar je praznoval v krogu svojih domačih.

je v letih 1953 in 1954 popolnoma posvetil čebelarstvu, imel je 120 AŽ panjev, zaposlen pa je bil pri Zvezi čebelarskih društev Slovenije. Na paše jih je prevažal na nekdanja znana pasišča na Dolenjskem, v Istro, Liko in Banat. Oči mu zažarijo, kadar se spomni medenih let 1955 in 1957. Z izkuščkom je poravnal upnikom dolgove za panje in čebele.

Član čebelarskega društva je kar 63 let. Večkrat je bil tudi predsednik društva, v teh dneh pa se mu je iztekel mandat predsednika nadzornega odbora.

Naš slavljeneec je vzoren član tako v beseedi kot v dejanjih. Ko je obiskal tukajšnje člane čebelarskega krožka, jim je povedal: »Žalosten sem, še posebno, če mladi čebelarji umirajo za posledicami kajenja. Nikar tega, pri pregledovanju čebel jim podkadijte z drevesno gobo, lahko tudi s cigaro iz žakljavine.«

Rad se spominja, kako je čebele prevažal na paše. Leta 1951 so jih pripeljali v

Liko. Tedaj je tam pihala močna burja, čebele pa so kljub temu izletavale in v nizkem letu letele, nekatere pa kar tekale od stojišča do pasišča.

Se zdaj rad pomaga tako začetnikom kot izkušenim čebelarjem, včasih pa je predaval tudi na tečajih za čebelarje in mlade kmečke gospodarje. V Slovenskem čebelarju je objavil kar lepo število članov. Posebno priznanje pa si je France Gradišar zaslužil zato, ker je edini izmed tukajšnjih čebelarjev leta 1992 podaril dve čebelji družini v akciji za pomoč hrvaškim čebelarjem.

Tukajšnji čebelarji smo ponosni, ker je devetdesetletni France Gradišar še vedno med nami zdrav, zgovoren, zmeren pivec in prijeten sogovornik. Čebelarji Ribniške doline mu še enkrat želimo, da bi preživel dneve, ki mu jih dobrohotno odmerja narava, med svojimi mladimi čebeljimi družinami in nami čebelarji.

NOVA ČEBELARSKA TRGOVINA

Logar

Dolgoletne izkušnje in tradicija nam povedo, da čebelarjev čas je dragocen in da na enem mestu vse zbrano naj bo.

Proizvodnja in odslej tudi trgovina čebelarske opreme nudita vse, kar pri svojem delu potrebujete: vse vrste točil, topilniki za vosek, posode za med in ves ostali čebelarski pribor. Obiščite nas in se sami prepričajte.

Logar Trade d.o.o., Čebelarstvo, proizvodnja in trgovina
Zupanova 1, 64208 Šenčur, tel. 064 41 663, faks: 064 41 499

ČESTITKA STANETU MIHELIČU OB NJEGOVI 90-LETNICI

Dolgoletnemu čebelarstvu organizatorju, odborniku in nekdanjemu predsedniku slovenske čebelarstva organizacije, piscu strokovnih čebelarskih knjig – knjige o Antonu Janši in enemu od avtorjev znamenite knjige Sodobno čebelarstvo – želimo ob njegovem visokem življenjskem jubileju, 90-letnici veliko zdravja in zadovoljnih dni v jeseni njegovega življenja. Slovenski čebelarji se mu zahvaljujemo za vsa njegova prizadevanja za napredek slovenskega čebelarstva.

Čebelarstva zveza Slovenije

PREJELI SMO DOPIS

Iniciativni odbor za pomoč prof. Đuru Sulimanoviču – vodi ga dr. Ljerka Zeba, nas je v pismu prosil, naj s svojimi finančnimi prispevki omogočimo presaditev ledvice prof. dr. Đuru Sulimanoviču, dobro znanemu tudi slovenskim čebelarjem. Operacija je nujna zaradi komplikacij na srcu. Izvršni odbor ZČS je zato sklenil s to humanitarno akcijo seznaniti slovenske čebelarje. Prostovoljne prispevke nakažite na račun Zagrebačka banka d.d. Filijala Zaprešić, Ulica Bana J. Jelačića 1, številka filijale 013900, številka žiro računa: (14) 2551105856 s pripisom »Za transplantacijo bubrega«. Kopijo položnice pa, prosimo, pošljite na naslov:

Dr. Ljerka Zeba, Zavod za biologiju i patologiju riba i pčela, Veterinarski fakultet, Heinzelova 55, 10001 Zagreb.

Darovalcem se zahvaljujemo!

Čebelarstva zveza Slovenije

JANKO JANEŽIČ

Domžalske čebelarje je zelo pretresla vest, da nas je zapustil častni predsednik

Janko Janežič. Ob njegovem vedno vedrem razpoloženju smo pričakovali, da bo ob skrbni negi svoje žene Ivanke še lep čas z nami.

S tesnobo v srcu ugotavljamo, kako minljivo je življenje, vendar nam to tesnoba preganja spomin, ki zlepa ne bo zbledel ob njegovem delu za čebelarstvo na celotnem domžalsko-kamniškem območju. Saj ni čebelarja v tem delu Slovenije, ki ne bi vedel za Janka Janežiča.

Že kot mladeniča so Janka pritegnile čebele in se jim je potem posvetil z vsem srcem. V čebelarstvo organizacijo se je vključil 1937. leta in do vojne pridno čebelaril. Druga svetovna vojna je njegovo čebelarstvo dejavnost ustavila. Kmalu se je znašel v taboriščih Begunje in Mauthausen. Po vrnitvi je odšel v NOB in v njej sodeloval vse do konca vojne. Po vojni je

kot navdušen čebelar na novo organiziral čebelarske družine in društva na domžalsko-kamniškem območju. Vrsto let je bil predsednik Čebelarskega društva Domžale, nato društva Kamnik-Domžale, pa predsednik Čebelarske družine Domžale, nato tajnik, blagajnik in tudi član odbora Zveze čebelarskih društev Slovenije.

Najbolj zavzet je bil tudi pri zbiranju sredstev v korist čebelarstvu, pa naj bo to za spominsko ploščo Petra Pavla Glavarja v Komendi, za čebelarsko izobraževalni center (ČIC) ali za društveni prapor. Udeleževal se je tudi različnih tečajev in bil eden prvih čebelarskih preglednikov. Veliko je dela opravil, ko se je pri nas pojavila ena najbolj pogubnih bolezni za čebele – pršica.

Posebej neprecenljive vrednosti je bilo njegovo neformalno nesebično povezovanje čebelarjev in nudenje vsakršne pomoči čebelarjem. Njegovo svetovanje mladim in starejšim čebelarjem iz njegovih bogatih izkušenj je nadpovprečno povečalo znanje čebelarjev na tem območju. Nesebično je osebno obveščal čebelarje prevažalce o začetkih gozdne paše in nujnosti za prevoz. Njegov dom je bil stalno na razpolago kot pomemben vir informacij o medenju, zdravstvenem sta-

nju in drugih pomembnih podatkih za čebelarje.

Za svoje požrtvovalno delo je prejel najvišja čebelarska odličja Anton Janša I. in II. stopnje. Od leta 1984 pa je bil častni predsednik Čebelarskega društva Domžale.

Usoda je hotela, da ga je bolezen že pred 10. leti priklenila na voziček. Njegova trdna volja, ljubezen do čebel in še posebej njegova življenjska sopotnica so pripomogli, da je kljub tako hudem zdravstvenemu stanju tudi teh 10 let srečno živel. Vsa ta leta je ves čas po svojih zmognostih pomagal svoji ženi pri čebelarjenju in to ga je osrečevalo. Čebelarstvo mu je bilo življenje.

Njegovo poslanstvo je končano, ostali pa so čebelarji z njegovimi čebelarskimi organizacijami: Domžale, Mengeš, Krtina, Homec, Lukovica, pa še Kamnik, Komenda, Moravče. V vseh teh bo živel njegov duh navdušenja do čebelarjenja.

Čebelarji Čebelarskega društva Domžale, Čebelarske družine Domžale in vsi drugi čebelarji domžalsko-kamniškega območja ga bomo ohranili v trajnem spominu.

ČD Domžale

MARTIN KOS

Na litijskem pokopališču smo se januarja lani poslovili od dolgoletnega člana čebelarskega društva in prijatelja Martina Kosa. Rodil se je leta 1909 v številni delavski družini v Trbovljah. Odraščal je v skromnih razmerah in se izučil za mizarja, kar je ostal do upokojitve.

Med 2. svetovno vojno je bil najprej aktivist OF, pozneje pa tudi borec zasavskega bataljona.

Po vojni se je z družino preselil v Litijo, kjer se je ob lovstvu začel ljubiteljsko ukvarjati s čebelarstvom. V čebelarsko društvo se je včlanil leta 1961, v njem pa je bil dejaven vse do svoje smrti. V letih od 1970 do 1974 je bil član upravnega odbora, od 1974 do 1982 je bil predsednik društva, potem je bil do konca leta 1993 oskrbnik društvenega čebelnjaka, član upravnega odbora pa do svoje smrti.

Spominjali se ga bomo kot človeka, ki je znal pošteno in kritično povedati, kar je čutil. Za svoje nesebično delo v Čebelarskem društvu Litija je prejel odličje Anton Janša III. in II. stopnje.

Za ves njegov trud, ki ga je imel s čebelarskim društvom in društvenim čebelnjakom, se mu čebelarji iz Litije iskreno zahvaljujemo.

**Čebelarsko društvo
Litija**

CIRIL HVALA

Avgusta lani se je nenadoma izteklo življenje našega člana Cirila Hvale. Rojen je bil leta 1929 v Volčah pri Tolminu, dolga leta pa je s svojo družino živel v Novi Gorici. Bil je kurjač na železnici, pozneje pa se je kot hišnik zaposlil na osnovni šoli Milojke Štrukelj.

Prve čebele, ki mu jih je dal Lojze Ličen, je imel še

v Volčah, pozneje pa jih je preselil v Fobco pri Grgarju, kjer sta si z ženo Francko postavila tudi skromen dom in čebelarila z dvajsetimi panji. Čebele so mu bile v veliko veselje. Novogoriški čebelarji ga bomo ohranili v lepem spominu.

ČD Nova Gorica

FLORJAN OŠEP

V začetku tega leta nas je v 80. letu starosti zapustil čebelar Florjan Ošep. Ni še dolgo, ko smo skupaj načrtovali čebelarjenje v tem letu, na občnem zboru pred nekaj dnevi pa je bil njegov prostor že prazen.

S čebelami se je srečal že v zgodnji mladosti. Pred leti si je postavil tudi nov čebelnjak. Član Čebelarke družine Solčava je postal leta 1982, uspešno pa končal tudi tečaj za preglednike. Bil je zelo delaven in vedno pripravljen pomagati. Tako je bil tudi član različnih odborov in komisij. Za svoje delo v čebelarstvu družini je prejel tudi odličje Anton Janša III. stopnje.

Ohranili ga bomo v prijaznem spominu.

Čebelarstvo družina Solčava

JOŽE POVŠNAR

zato je pred 35 leti tudi začel čebelariti. Ob hiši na Uncu si je postavil lep čebelnjak in od tam Mededxu poročal o gozdnem medenju. Delaven je bil tudi v čebelarstvu in drugih društvih. Čebelarji smo se mu oddolžili s priznanjem Anton Janša III. in II. stopnje ter ga imenovali za častnega člana društva. Njegova šegavost in njegovi nasveti so bili zelo cenjeni. Od njega smo se s poslovilno besedo in praporom poslovili številni čebelarji.

Čebelarstvo društvo Rakek

Na lepo jesensko soboto smo se na pokopališču v Kokri poslovili od našega najstarejšega čebelarja Jožeta Povšnarja. Rojen je bil leta 1909 v vasi Kokra ob cesti proti Jezerskemu. Na domačiji so že od nekdaj imeli tudi čebele. Jože je čebelaril že od rane mladosti skupaj s svojim bratom. Ko je leta 1975 brat umrl, je naprej čebelaril sam. Vedno je imel po 15 do 20 čebeljih družin, ves čas pa je bil tudi član naše družine. Za delo v čebelarstvu družini je prejel tudi odličje Anton Janša III. stopnje. Veljal je za mirnega, preudarnega človeka, takšnega pa bomo tudi ohranili v našem spominu.

Čebelarstvo družina Preddvor

FRANC ŽUST

Konec novembra lani smo se za vedno poslovili od enega najstarejših čebelarjev na Notranjskem Franca Žusta. Preživel je skoraj 86 let, od tega pa je čebelaril več kot 70 let. Že njegovi predniki so čebelarili na Uncu in tudi Franc je tam uredil srednje velik, lepo urejen čebelnjak. Aktivni je bil tudi v čebelarstvu društvu, na svoje stroške se je udeleževal kongresov Apimondie. Za svoje delo je prejel odličje Anton Janša III. in II. stopnje. Ob zadnjem slovesu se je zbralo veliko krajanov in čebelarjev.

Čebelarstvo društvo Rakek

FRANC GABRENJA

V zadnjih dneh minulega leta nas je zapustil še en član našega društva. Po hudi bolezni se je v 90. letu starosti za vedno poslovil Franc Gabrenja. Izteklo se je izjemno uspešno in delovno življenje človeka, ki je z razumom in delavnostjo dosegel veliko. Bil je velik ljubitelj narave,

RUDOLF ERŽEN

Julija lani se je v 89. letu starosti končala bogata življenjska pot Rudolfa Eržena. Rodil se je leta 1906 v vasi Rudno, kjer je tudi odrasčal. Otroštvo je preživel ob očetu, pri katerem si je nabral veliko znanja in izkušenj o čebelah in čebelarjenju. Ker se je udeležil številnih tečajev o čebelah in čebelarjenju, si je svoje znanje še poglubil. Bil je tudi čebelarstvo preglednik, ob tem delu pa je svetoval in pomagal zlasti mlajšim čebelarjem, seveda pa tudi drugim. Čebelaril je v lepem čebelnjaku, prislonelem na sončni breg za hišo, čebele pa so v njem že od leta 1885, tam pa bodo domovale še naprej. Čebele je vozil na pašo v različne kraje po Sloveniji in tudi v Liko ter Slavonijo. Pri prevažanju je uporabljal praktične, zložitve čebelnjake, ki jih je izdelal sam. Kar devet let je bil predsednik Čebelarke družine Železniki.

Bil je zelo priljubljen. Njegova hiša je bila odprta za vse, ki so iskali nasvete in pomoč. Bil je vesten, skromen, marljiv in pokončen človek. Kot priznanje za svoje delo je prejel odličje Anton Janša II. in III. stopnje.

Še dolgo se bomo spominjali zaslužnega čebelarja, prijatelja in človeka.

Rudolf, hvala ti. Naj ti bo lahka slovenska zemlja.

**Čebelarstva družina
Železniki**

JOŽEF ČRNIČEK

Novembra lani nas je po krajši zahrbtni boleznj v svojih najboljših letih zapustil Jožef Črniček. Rodil se je leta 1933 v Kosezah, kjer je skupaj z dvema sestrama preživel svoje otroštvo. Že kot otrok se je zanimal za naravo in zlasti za čebele, zato je očetu z veseljem pomagal pri čebelarjenju. Leta 1964 ga je življenjska pot zapeljala v Nemčijo, leto pozneje pa se mu je pridružila še žena. Ko se je leta 1983 vrnil, se je začel resno ukvarjati s čebelarstvom. Zgradil si je čebelnjak in se vpisal v Čebelarstvo družino Skaručna. Uspešno je čebelaril do svoje smrti. Z njegovo smrtjo nismo

izgubili le našega člana, ampak tudi dobrega prijatelja. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

**ČD
Skaručna**

FILIP ŠOLAR

Marca lani smo se čebelarji Čebelarstva družine Podnart-Kropa na ovsiskem pokopališču pri Podnartu s praporom poslovili od najstarejšega člana naše družine.

Pokojni Filip se je rodil pred 88 leti v kovaški družini. Oče mu je kmalu umrl, vso skrb za družino pa je prevzela mati in ta je Filipa pozneje poslala tudi v uk za kovača. Čebelariti je začel še zelo mlad. Čebel, ki mu jih je podaril Žitarejv stric, ni nikoli več zapustil in zvest jim je ostal do konca življenja. Ves ta čas je bil vreden član ČD Podnart-Kropa. Za svoje delo je prejel tudi odličje Anton Janša III. stopnje.

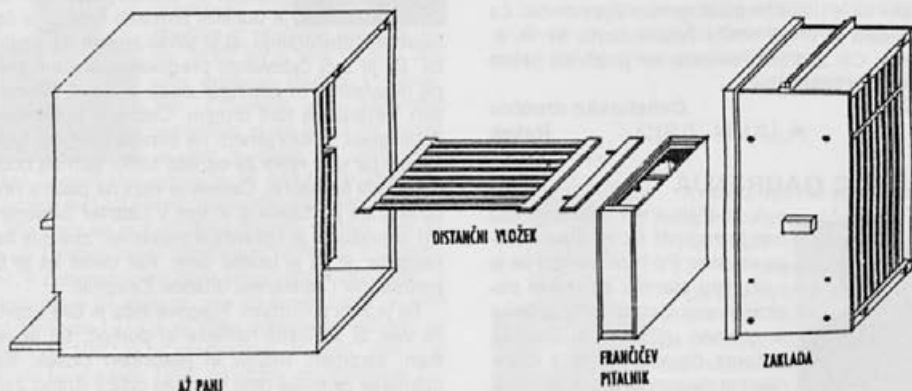
**ČD
Podnart Kropa**

MIZARSTVO KRŽE – z dolgoletno tradicijo – VRHNIKA

Izdelujemo kakovostne AŽ panje po konkurenčnih cenah. Panji so iz kakovostnega smrekovega lesa in rogljičeni (cinkani). Satniki so iz lipovega lesa in vrtani za žičenje. Desetsatne AŽ panje lahko dobite takoj, za ostale vrste panjev tipa AŽ pa sprejemamo naročila.

NOVO! Sprejemamo tudi naročila za izdelavo in dobavo ORIGINALNIH ZAKLAD, distančnih vložkov in pitalnikov za 10-satne AŽ panje po najnovejših izpopolnitvah avtorjev I. Franciča in M. Debelaka.

Franc Krže, Idrijska 10, 61360 Vrhnika, telefon (061) 751-317

KOVINOPLASTIKA MEDJA
MEDJA FRANCIŠEK EDVARD s.t.
Lipce 7/b BLEJSKA DOBRAVA
TEL. & FAX (064) 874-037
64273 BLEJSKA DOBRAVA

NOVO!

ČEBELARSTVO MEDJA FRANC

Čebelarje obveščamo, da smo razvili v sodelovanju z dr. vet. med. Janezom Jelencem, prof. Janezom Miheličem in g. Milanom Megličem posebno za AŽ panj prilagojeno pripravo za zatiranje varoze z mravljinčno kislino imenovano

HLAPILNIK MED – JA,

ki je bil prvič predstavljen čebelarji javnosti na posvetovanju v Polju pri Ljubljani februarja 1996. Nudimo vam ga skupaj z mravljinčno kislino.

Hlapilnik je sestavljen iz

- PE posodice velikosti 130 cm³
- pokrova, ki hermetično zapira posodico ter izrezom za posebni mrežasti vložek za vstavitve pivnika
- mrežastega vložka dimenzije 9 x 5 cm
- 100 ml PE stekleničko z mravljinčno kislino, laboratorijsko čisto op.p. 60 %

Širina in dolžina hlapilnika sta prilagojeni za montažo v 1/2 AŽ sata v gradilniku širine 24 mm in dolžine 190 mm skupaj s pivnikom pa je višina 100 mm. Priloženo je tudi navodilo za uporabo in steklenička s 100 ml laboratorijsko čiste 60 % mravljinčne kisline.

Prednaročila sprejemamo na gornji naslov. Priporočamo naročila preko čebelarskih družen ali družen z osebnim prevzemom. Hlapilnik je zaščiten.

Se priporočamo!

DOPOLNILNO IZOBRAŽEVANJE ČEBELARSKIH ZAČETNIKOV

Prof. Pavle Zaletel, čebelar in čebelarski predavatelj z dolgoletnimi izkušnjami, vabi čebelarje začetnike, ki želijo izpopolniti svoje čebelarsko znanje in izkušnje, da ga vsako 1. in 3. sredo v mesecu po 16. uri obiščejo v njegovem čebelnjaku na Trpinčevi 94 v Ljubljani.

S pogovorom in praktičnimi vajami boste poglobili svoje znanje o čebelarjenju.

Za izvirno izobraževalno ponudbo se prof. Pavletu Zaletelu zahvalujemo in vabimo izkušene čebelarje z dolgoletno prakso, naj ga posnemajo. Vodstva čebelarskih družen bi morala vsakemu novincu priskrbeti izkušenega čebelarja-mentorja vsaj za prvo čebelarsko sezono.

PRIJAVITE SE V ZAČETNI ČEBELARSKI TEČAJ

Vabimo vse čebelarje začetnike, ki si želijo pridobiti osnovno čebelarsko znanje, da se do 20. marca 1996 pisno prijavijo v začetni tečaj. Tečaje bomo organizirali v tistih regijah, kjer bo največ prijavljenih. O podrobnostih vas bomo pisno obvestili do 20. aprila, zato ne pozabite pripisati vašega točnega naslova.

Čebelarska zveza Slovenije

Dodatek

V Slovenskem čebelarju št. 2/96 je v članku Prvo slovensko čebelarsko društvo pri virih in literaturi izostal poglavni vir:

Arhiv Slovenije: Deželno glavarstvo za Kranjsko – Rubrica Ecclesiasticum, Lit. B, No 1, Vol. 1
Bruderschaften Proce ... Kirch ...
D... de..... An..... 781

ZČDS IMA NA ZALOGI

CENIK UČIL IN OBRAZCEV

	Člani	Nečlani
OBRAZCI		
odličja A. Janše (vse stopnje)	2.500,00	
diplome – razne	35,00	
evidenčni list članstva	10,00	
NALEPKA za kozarce z medom samolepilne	4,50	5,50
PRELEPKA – originalna polnitev	0,50	0,60
NALEPKA – zaščitna znamka	8,00	
REKLAMNI letak (100 kom)	60,00	72,00
EKOLOŠKI LETAK – varujte čebele (100 kom)	500,00	600,00
SETVENI KOLEDAR	600,00	700,00
LITERATURA		
Priročnik za začetnike	300,00	360,00
Zdravstveno varstvo čebel	680,00	850,00
Čebelarjeva opravila	1.200,00	1.440,00
Zreja matic	1.200,00	1.440,00
Mana iglavcev, napoved gozdn. medenja	1.200,00	1.440,00
Mladi čebelar	1.200,00	1.440,00
ZBORNIK REFERATOV 96	300,00	360,00

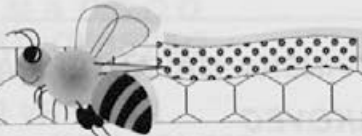
SLOVENSKA ZADRUŽNA KMETIJSKA BANKA d. d. LJUBLJANA

Radi bi Vas seznanili s prednostmi sodelovanja z našo banko na področju varčevanja in kreditiranja prebivalstva:

- ugodne obrestne mere za tolarsko in devizno varčevanje
- minimalne provizije za varčevalce pri opravljanju domačega plačilnega prometa
- dvig gotovine ob vsakem času na bančnih avtomatih mreže Plasis
- plačilo položnic – hitri polog na bančnem avtomatu na sedežu banke
- brezplačni čekovni blanketi
- poslovanje s tolarsko hranilno knjižico ter dvig gotovine na podlagi Kmečke kartice na 270 blagajniških mestih hranilno kreditnih služb
- poslovanje z devizno hranilno knjižico v Avstriji in Italiji
- pridobitev domače plačilne kartice Kmečka kartica, ki omogoča plačilo storitev in blaga po vsej Sloveniji
- priporočila za pridobitev mednarodne plačilne kartice Eurocard SKB banke in plačilne kartice Magna
- potrošniški krediti za vse namene
- stanovanjski krediti
- ugodni kreditni pogoji za imetnike Kmečke kartice

Vsem varčevalcem želimo miru in osebne sreče ter uspešno leto 1996
PRAVA BANKA ZA DOBRE GOSPODARJE!

Mali oglasi

- PRODAM** več čebeljih družin na AŽ satih, inf. (064) 714-972.
- MONTAŽNI** čebelnjak za 8 panjev prodam za 20.000 SIT, inf. (061) 554-680.
- KUPIM** rabljeno tehcnico za pod AŽ panj, inf. (061) 721-690.
- HACKLER** luknjalo – naročila sporočite po tel. (061) 125-94-61.
- VEČJI** čebelnjak z 10 grajševimi panji čebel na območju Velikih Lašč prodam, inf. (061) 578-935.
- PRODAM** 12 močnih družin z dobrimi panji na prikolici s priključkom za osebni avto; služi kot čebelnjak, inf. (068) 44-140.
- NAD DOMŽALAMI** prodam čebelnjak, inf. (061) 375-130.
- KUPIM** tri AŽ 9 S stare okoli 5 let za ceno 3.000 SIT, inf. (0608) 77-255.
- PRODAM** kontejner s 36 naseljenimi AŽ panji in nekaj družin na 7 S, inf. (065) 24-543.
- PRODAM** 15 malih in 5 velikih Kirarjevih panjev s čebelami ter nekaj praznih panjev obeh dimenzij, inf. (062) 814-102.
- PRODAM** čebelje družine na 5 AŽ satih in stroj za odkrivanje satja, inf. (061) 712-089.
- PRODAM** 15 zdravih, pregledanih čebeljih družin na AŽ satju, inf. (064) 47-052.
- PRODAM** 6 AŽ s čebelami ali brez, inf. (061) 768-119.
- PRODAM** čebelje družine na 9 ali 10 S AŽ mere, inf. (064) 715-921.
- UGODNO** prodam večje število AŽ panjev 5 S s čebelami ali na satju brez panjev; matice letnik 1995, inf. (069) 23-582.
- PRODAM** dve prikolici za osebni avto z atestom – prevozni čebelnjak za 10 in 16 AŽ 10 S, inf. (061) 59-528 po 15. uri.
- ČEBELNJAK** s čebelami ali brez vzamem v najem do 50 km iz Ljubljane in kupim prazne AŽ 10 S, inf. (061) 126-23-43.
- TAM 5000** za 66 AŽ panjev ugodno prodam, inf. (061) 752-863.
- PRODAM** več močnih, zdravih, pregledanih čebeljih družin na AŽ satju, inf. (064) 685-428.
- PRODAM** 50 AŽ panjev z zdravimi čebelami, inf. (062) 640-689 ali 224-279 zvečer.
- IZDELUJEM** čebelarstvo opremo: lipove AŽ satnike, stojala za sestavljanje AŽ satnikov, lesene sipalnice, kozice na 11 in 15 satov, AŽ panje 5, 7, 9 in 10 S iz kvalitetnega lesa, inf. Jože Gramc (061) 482-657.
- PRODAM** čebelje družine na satju z mladimi maticami v Gornjem gradu, prevozni čebelnjak TAM 5500 za 66 panjev, 4 gume 8.25x20 na novo protektiran Bandag profil; inf. (063) 713-541 med 14. in 15. uro.
- PRODAM** komplet zložljiv čebelnjak, 3 trietažne panje in 3 7S, avtoprikolico – čebelnjak z vgrajenimi panji, topilnik za vosek, inf. (061) 611-173 Logar.
- PRODAM** 60 AŽ panjev in tovornjak TAM 6500 za prevoz 84 AŽ panjev, inf. (061) 778-492.
- PRODAM** TAM AS3500 za prevoz čebel in 25 čebeljih družin v AŽ panjih, inf. (061) 755-371.
- PRODAM** 20 panjev s čebelami, 11 A/20 novih panjev; kasete za vzrejo matic, inf. (063) 893-380.
- PRODAM** naseljene in prazne AŽ panje in AŽ panj z vgrajeno tehcnico, inf. (0608) 82-203.
- PRODAM** LR i AŽ družine s panji ali brez, 4 in 5 S prašilčke in 7 S prašilčke; matice letnik 1995, inf. (064) 721-271.
- PRODAM** 20 rabljenih AŽ panjev 10 S z smukači, inf. (069) 26-530.
- PRODAM** AŽ 10 S, troetažne AŽ 8 S, naklade Farrar, čebelje družine, kontejnerje, prikolico za prevoz kontejnerjev ter precej posebne električne čebelarske opreme, inf. (064) 874-063.
- PRODAM** 20 čebeljih družin v AŽ panjih, inf. (063) 735-030.
- NUDIMO** invertne pogače za spomladansko krmljenje čebel. Naročila sporočite po telefonu (0602) 31-339 CARDEM d.o.o. Prevalje.
- PRODAM** 20 čebeljih družin v LR panjih (z naklado) z smuklaci (korejske mreže). Možno obročno plačilo. Telefon (063) 451-495.

Medobčinska zveza ČD Maribor organizira v soboto, 9. marca 1996 ob 9. uri v Veliki dvorani Srednje kmetijske šole na Vrbanski c. 30 v Mariboru, **predavanje** o zdravstvenem varstvu čebel s poudarkom na zatiranju varoze in hude gnilobe čebelje zalege. Predavatelja sta: dr. vet. med. Janez Jelenc in dr. vet. med. Vida Lešnik.

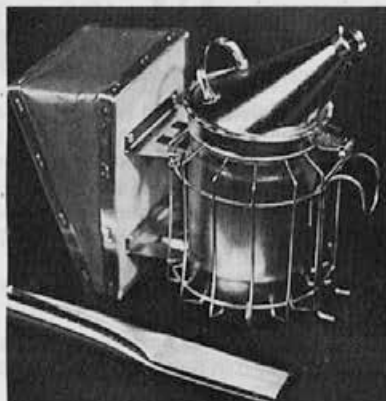
KOVINSKA GALANTERIJA

RAKOVEC

GUNCELJSKA CESTA 28/a

61000 LJUBLJANA

Tel.: (061) 51-076

NA ZALOGI IMAMO:

TOČILA ZA MED – AŽ + LR 3S Al.,
DB + LČR 3S Al., AŽ + LR 4S Al., DB + LR 4S Al.

KOŠI ZA TOČILA – AŽ + LR, DB + LR

Odtočne štule, gonila, stojala za odkrivanje satja, univerzalni kadilnik, zapahi krajši in daljši 2/2, LR sponke, zapahi levi in desni, nosilec matične rešetke, sito dvojno in enojno, razstojišča AŽ za 7, 9, 10, 11, 12 satov, matične klešče, lovilec rojev AŽ – LR, ameriška razstojišča, univerzalne klešče za satnike, matične rešetke »Haneman«, žica za žičenje satnikov.

NOVO – SMUKALNIKI
PRIPOROČAMO VAM NAKUP NAŠIH IZDELKOV
PO KONKURENČNIH CENAH!

JOŽE RIHAR s.p.

ČEBELARSTVO IN IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME

- izdelujemo žične matične rešetke za vse vrste panjev, čebelarske lopatke, plastične odtočne pipe, lovilce rojev, stroje za ometanje čebel,
- meljemo sladkor in izdelujemo sladkorne pogače, na zalogi pa imamo že narejene pogače po konkurenčnih cenah – prepričajte se.

Jože Rihar, Gabrje 42, 61356 Dobrova; tel/fax: 061 641-106

IZDELAVA VALJANIH SATNIC

RUDI ANŽEL, Griže 44, Žalec, tel.: (063) 713-620

OBVESTILO ČEBELARJEM! V letošnji sezoni izdelujem satnice na novih valjih in z ustreznim dovoljenjem.

Nad 100 kg satnic izdelam iz VAŠEGA voska.

Poslujem: od 14. do 19. ure, dopoldan pa po predhodnem tel. dogovoru. Za večje količine dostavim satnice

APIS M & D.D.O.O.

MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7

61360 VRHNIKA

telefon: (061) 751-282

Odprto: od 9.-12. in 16.-18. ure

**PREDELAVA VOSKA V SATNICE PO UGODNIH CENAH
KUHA VOŠČIN IN TAKOJŠNJA MENJAVA VOŠČIN ZA SATNICE
PREVZEM VOŠČIN SAMO V NEPRODUŠNIH PLASTIČNIH VREČAH**

Vse čebelarje in čebelarstva obveščamo, da izdelujemo hladno valjane, nelomljive satnice vseh velikosti:

- Urejeno imamo vso dokumentacijo in pogoje za izdelavo
 - Satnice izdelujemo na novih sodobnih strojih, velikost celic popolnoma ustreza naši kranjski čebeli
 - Vosek steriliziramo v oljnih sterilizatorjih pri 126 °C
 - Priporočamo vam, da se za nakup satnic dogovorite v okviru čebelarskih društev (ugodnejša cena), po dogovoru pa pridemo po vosek tudi sami
 - Iz enega kilograma voska izdelamo po dogovoru od enajst do dvanajst AŽ satnic
 - Cene za predelavo voska v satnice so zelo ugodne
 - Občasno odkupimo pretopljen vosek
 - Nudimo satnike vrtane 6x, limane, zbite
 - Prevzem starega satja do 31. 3. 1996
 - Cena predelave voska je od 210 do 240 SIT/kg
- ODPRTO IMAMO VSAK DELOVNIK OD 9.-12. IN OD 16.-18. URE, OB SOBOTAH PA OD 9.-12. URE.**

PRIZNANO VZREJALIŠČE MATIC APIS M & D.D.O.O. VRHNIKA

sprejema prednaročila za kakovostne, izbrane in označene matice kranjske pasme. Konec maja in junija so na voljo čebelje družine na petih, sedmih in desetih satih.

- izdelujemo beljakovinske povnovredne pogače za krmljenje čebel, po želji z dodatkom zdravil.

- NOVO! -

Nudimo vam ves čebelarski repro material.

- NOVO! -

Nudimo vam ves čebelarski repro material

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo »Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko Koroško in Primorsko« leta 1898.

Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Cankarjeva 3/II, 61000 Ljubljana, tel.: (061) 210-992, fax: 126-13-35.

Časopis izhaja v Ljubljani vsakega 1. v mesecu in je oštevilčen z zaporedno številko meseca. Časopisni (izdajateljski) svet sestavljajo: inž. Marjan Skok, Stanislav Hajdinjak, prof. Pavle Zaletel, dr. Janez Poklukar, dipl. oec. Aleš Mižigoj.

Uredniški odbor sestavljajo: prof. Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, mag. Franc Javornik, dr. Janez Poklukar, mag. Mira Jenko-Rogelj, inž. Marjan Debelak in prof. Pavle Zaletel.

Glavni in odgovorni urednik: prof. Janez Mihelič.

Lektorica: prof. Nuša Radinja.

Letna naročnina za nečlane je za leto 1996 4.550,00 SIT. Posamezna številka stane 450,00 SIT.

Članarina, skupaj z naročnino za Slovenski čebelar, je 4.000,00 SIT.

Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa do 20 besed v tekočem letu, vsako nadaljnjo besedo pa plačajo po veljavnem ceniku za splošne oglase.

Cene reklamnih oglasov: cela barvna stran na ovitku 50.000,00 SIT, v sredini 30.000,00 SIT, pol strani 15.000,00 SIT, četrta strani 7.000,00 SIT. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 odstotkov, za 6- do 10-kratno objavo 20 odstotkov, za celoletno objavo 30 odstotkov. Cena splošnih oglasov je 40,00 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed. Številka tolarkega žiro računa pri APP v Ljubljani je: 50101-678-48636.

Po mnenju Ministrstva za informiranje Republike Slovenije (23/39-92) je mesečnik Slovenski čebelar proizvod informativnega značaja (13. točka tarifne številke 3), za katere se plačuje 5-odstotni prometni davek.

Tiska KURIR p.o. Ljubljana, Parmova 39.

Oblikovanje naslovnice: Boštjan Debelak.

Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo.

Vsakdanje drobnarije.
Reprezentanci in drugi
stroški podjetja.
Zavarovanje na potovanjih.
Dvig gotovine doma in v tujini.

Namesto zajetnega šopa bankovcev
le drobna kartica.
Modra, srebrna ali zlata.

EUROCARD kartica SKB BANKE.

Ko kupujete ves mesec, plačate pa le enkrat.

SKB BANKA D.D.